

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Strada Iosif Vulcan No. 4.

Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő:

Felelős szerkesztő:

Wasserstrom Sándor — Leitner Zoltán

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Hítközségeknek és vállalatoknak 500,
magánosoknak: egész évre 300, félévre 160,
negyedévre 85 lei. Külföldön: 120—80, 45, 25 ck,
180, 95, 50 dinár. 25—15 Pengő. 10—6 Dollár.

Sanghaitól—New-Yorkig

Mills bevándorlási biztost hallgatja ki a Palesztinába küldött angol bizottság. Az első kihallgatottak között volt Mills kíváncsi biztosa. Objektív komoly vallomást tett, a valóságnak megfelelően. Ujat nem mondott, de sok olyat, amit eddig csak mi zsidók állítottunk Palesztinával kapcsolatban. De ezuttal különös súlyt ad a kijelentéseknek, hogy ki mondta és hogy hol mondta el. Mills angol magasrangú hivatalnok és amikor azt mondja, hogy nincs arab munkanélküli és hogy azért jönnek a szomszédországbeli arabok Palesztinába, mert ott munkát kapnak és nagyok a munkabérek, akkor ezzel sok mindent megmagyaráz.

Azt is vallotta Mills, hogy az angol utlevélkirendeltségek a Palesztinahivatalokkal való együttműködése Sanghaitól New-Yorkig terjed. Erre Lord Peel, a királyi bizottság elnöke megjegyezte: „vagyis az egész világra”! A királyi bizottság elnökéről csak jó véleményünk lehet. Mert bizonyos, hogy különben nem esett volna az angol kormány és az angol király választása Lord Peelle. Az egész világ zsidóságának egész iragédiája benne van ebben a két szóban: Sanghaitól — New-Yorkig. Sajnos a világ tizenhat milliónyi zsidóságának élettragédiáját takarja ez a két szó: Sanghaitól — New-Yorkig . . .

Aminthogy tragédiát takar az is, hogy egyesek a bizottság tagjai helyeslőleg bólintottak amikor Mills azt mondta, hogy a zsidó bevándorlás nemcsak gazdasági, hanem politikai kérdés is. „Politikai kérdés”, ami azt jelenti, hogy a német és lengyel kormányok „gazdasági okokból” klebrudalni óhajtják a zsidót, viszont az arabok „politikai okokból” nem akarják még ősi földükre sem beengedni.

Vagy nem-e tragédia az, hogy Charter angol képviselő, az alsóház ülésén megkérdi a minisztert, hogy a Jewish Agency fizeti az angol katonaság palesztinai költségeit? És erre Ormsby Gore gyarmatügyi miniszter a legteljesebb angol flegmával azt válaszolja, hogy igenis történt egy olyan megállapodás, amely szerint a kolóniák és zsidóakta városok hatékonyabb védelmének biztosítására, valóban megfelel a Jewish Agencyvel, a kolóniák védelmének és Tel-Aviv biztonságának költségeit. Hogy arab banditák nem trójk az angol Balfour-deklaráció és Népszövetségi mandátum alapokmányai által odavándorolt zsidókat: azt is zsidónak kell megfizetni. Ha nem akar meghalni a zsidó Kaukázj felkelővezér dum-dum golyóttól, akkor fizessen, mert a brit oroszoknak nincsen elég pénze arra, hogy azt a területet megvédje, amely Egyptom függetlensége óta, a Suez birtokát jelenti és a moszuli petroliumforrások igénybevételét, amely a flotta szempontjából életbevágóan fontos kérdés.

Mills vallomása lehetőleg komolyan objektív. Wedgwood ezredes zsidóbarát interjúelői az alsóházban lehetnek fontosok, azonban a királyi bizottság tagjait nem csupán a tiszta objektivitás fogja vezetni hanem az a kis „politikai” szempont is, amelyre

bólintottak Lord Peel és társai. Ebben a bólintásban sok minden benne van. Talán az egész zsidó bevándorlás jövő problémája is.

Nincs okunk a kétségbeesésre, a királyi

bizottság munkáját illetőleg. De elkéséredésre sem látunk okot fennforogni. Előre arról igazán senkisémet tehet, legkevésbé az angol királyi bizottság, hogy:

Sanghaitól—New Yorkig mindenütt létezik zsidókérdés és tétován néz széjjel a világon élő zsidóság zöme, hogy hol hajthatja nyugodtan álomra szemét.

Huszonötezer német zsidó vándorol ki még ebben az évben

Angliában háromnegyedmillió fontot gyűjtöttek össze a terv végrehajtására

A Council for German Jewry angol osztálya most adta ki jelentését, amely megállapítja azt a nagyjelentőségű tényt, hogy az angol osztály, október 30-ig 719 512 fontot gyűjtött össze a német zsidók javára. Ebből 314 640 fontot elkölthettek már egész sereg tervnek a végrehajtására. A kivándorlásra és átrétegződésre vonatkozó tervek között szerepel a Jewish Agencynek az a terve, hogy 1500 német ifjút telepítenek le palesztinai kolóniákban. Újabb ezer kivándorlót, mezőgazdasági kiépítésben részesítenek. Ennek a tervnek megvalósítására 150 000 fontot irányoztak elő. Le akarnak telepíteni még 4000 iperos családot Palesztinában. Ennek a tervnek megvalósítására 175 000 fontot fordítanak. A jelentés leszögezi hogy 1936 első felében 5000 zsidó telepedett le Palesztinában.

A tanács másik terve, hogy a német zsidók egy részét tengerentúli országba telepít

le és külföldi zsidók visszavándoroltatását, akik mostanig Németországban élnek. 10 000 fiút és leányt akarnak különböző iparokra kiképezni. Ezt az utóbbi években összegyűjtött pénzekből akarják fedezni és még további 30 000 fontot gyűjtenek a Joint közreműködésével. Az összes kivándorlási költségek egy millió fontot tesznek ki. A tanács úgy véli, hogy ez az összeg elegendő lesz 25 000 zsidónak kitelepítésére Németországból. 40 000 fontot adnak az Angliába kitelepített zsidóknak és másik 40 000 fontot az Amerikába kivándorolt német zsidóknak. A nagyszabású tervhez az Ica 65 000 fonttal járul hozzá, a Joint 200 000 fonttal. Végül azzal fejezi be a jelentés, hogy égetően sürgetős a többi összegek felhozása is, mert a kitelepítés, a körülmények folytán igen sürgetőssé vált.

Nahum Goldman

a Jewish Agency főmegbízottja meg- egyezett Beck lengyel külügyminiszterrel

A kivándorlási akció nem érintheti a lengyel zsidók egyenjogúsítását

Genf. Dr. Nahum Goldman, a Jewish Agency genfi főmegbízottja és a zsidó világkongresszus intézőbizottságának elnöke Párizsban tanácskozást folytatott M. Potemkin szovjet-orosz nagykövettel, aki ígéreteit feltárta, hogy Moszkvában intervenálni fog, hogy a letartóztatott cionistákat szabadlábra helyezték és a héber nyelvnek megadják terjesztési jogát. Dr. Goldman tárgyalott Beck Vladimir lengyel külügyminiszterrel is a zsidó kivándorlás kérdésében. A külügyminiszter a következőket mondta Goldmannak:

A lengyel kormány a zsidó kivándorlás kérdését a zsidó világkongresszussal egyetértésben akarja rendezni. A lengyel kormánynak világosan ki kell jelentenie — mondta Goldman — hogy a kivándorlási kérdés felgöngyöltése semmilyen sem érinti a lengyel zsidók teljes egyenjogúsítását és nem lehet szó semmilyen kényszerkivándorlásról.

Általában Beck külügyminiszter megértő álláspontot hangoztatott Nahum Goldman által tolmácsolott kívánságokkal kapcsolatban.

Heti számunk 12 oldal

Hitközségeink autonómiája elbukott, mivel

Az ardeali orth. Központi Iroda szerkezeténél fogva — nem életképes

Az Iroda működése: a rabbi, rosbeszdin, dajen, metsző, mesgiach állások betöltése, valamint a fiókimaházak létesítése és bezárása körüli harcokban merült ki

A Központi Iroda decemberi választásához

Írta: Dr. Klein Miksa ügyvéd, Cluj.

Dr. Klein Miksa

lehet dicsérni vagy ócsárolni, ez azonban a hitközségek problémáját nem fogja előbbre vinni egy lépéssel sem.

Egyet nem szabad és nem lehet elvitatni a vezetőségtől és ez az, hogy az adott körülmények között mindent megtett az ortodox hitközségek érdekében. Lőbbit tenni nem tudott, de nem is tudhatott, nem csak azért, mert a mai kínos atmoszférában a kormányoktól lőbbit elérni senki sem tudott volna, hanem főleg azért, mert az iroda szerkezetében van az a hiba, amelynek a korrigálása nélkül az iroda nem lesz életképes.

A központi iroda életbe hívásakor ez a hiba nyilvánvalóvá lett, mert nem demokratikus alapon történt a delegátusok megválasztása és túlsúlyt biztosított az iroda vezetésében a rabbi, oly annyira, hogy egy évtizedes tapasztalat azt mutatta, miszerint a központi iroda ülésén csakis a rabbi van szavazata és az ott megüresített néhány laikus tag csak éppen, hogy meghúzódhatik az asztalnál. De még a rabbi közül sem mindegyiknek szabad megmukkani.

A sok-sok ezer hívóval rendelkező nagy hitközségek teljesen elvesztették jelentőségüket, súlyukat, mert mesterségesen kiszorították őket a sok apró hitközségek és ezek rabbiival és így közelített be az a lehetetlen állapot, hogy egyre nagyobb és nagyobbak lettek a szakadékok, amelyek a nagy hitközségek vezetőségét az irodától elválasztották.

Hitközségeinknek nincs már autonómiája.

Az egyoldalú bíráskodás a különböző kérdésekben annyira elfajult, hogy az ortodoxa szefárd irányzata döntőleg befolyásolta az iroda egész működését. Olyan belső harcok sorvasztották el a nagy hitközségek életerejét, hogy nem maradt sem idejük, sem pénzük arra, hogy foglalkozzanak azokkal a szociális, kulturális, karitatív problémákkal, amelyeket pedig a mai történelmi idők vetettek fel és amelyeknek a megoldásától függ nem csak a hitközség sorsa, hanem a zsidóság sorsa is. De ezekkel a problémákkal az iroda nem foglalkozott és nem is foglalkozhatott, mert az irodának hi kellett szolgálnia szolgai módon a Carei-ből, illetve Satu-Mare-ből jövő parancsokat. Ez az állításom akkor válik teljesen érthetővé, ha az iroda működését egybe vejjük a csehszlovákiai, a magyarországi, vagy a jugoszláviai, sőt utóbb a ruszinszkói irodák működésével. Ott is voltak belső harcok egy-egy hitközségben, de az ottani irodák igyekeztek igazságot lenni, nálunk pedig az igazságtérvés abban állott, hogy a szefárdoknak igazat kellett adni. A választott bíróság nem forrása volt az igazságnak, hanem csak formája és innen eredt azután a másik baj, hogy a világi hatóságok egyre mélyebben nyúltak hitközsé-

geink autonómiájába és ma már nem beszélhetünk többé egyházi autonómiáról. Van egy kultuszörvény, amelynek nincs végrehajtási utasítása; vannak alapszabályok, amelyek nem respektálhatók, mert hiányzik az összhang a létesítendő regulament díszoziójával és van egy autonómia, amelyet senki sem respektál, sem a bíróság, sem az adminisztratív hatóságok, sem a kultuszminisztérium és legkevésbé respektálta az iroda.

A hatalmi kérdések domináltak minden felmerülő kérdés és ezért a hitközségek autonómiája elbukott.

Ezt fájdalmas érzéssel kell, mint igazságot leszögezni, pedig az ortodox hitközségek annak idején hatalmas áldozatot hoztak a hitközségek autonómiájának a megszerzéséért, amelynek jogalapja és forrása az 1888 évi június hó 21 én 1191 sz. alatti kiadott miniszteri rendelet maradt. Mindazok a rendeletek, amelyek a volt magyarországi területen az ortodox hitközségek jogállását szabályozták, mind ezen alaprendelethez fűződtek. Ezt az autonómiát védelmezte meg a budapesti központi iroda, ezt tette magáévá a Csehszlovákiába szakadt iroda és ezt fogadta el jogalapul a szerbiai központi iroda is. Csak nálunk folyt a harc a rabbi a dajen, a sakter, a mesgiach és a ras-beszdin állások betöltése körül, a fiókimaházak létesítése és bezárása körül de azok a nagy problémák, amelyek élelletlenné tették meg az irodát, amelyeknek teljes megoldásától függött volna, hogy az iroda méltó köveitje legyen azoknak a nagy elődöknek, akik ki-harcolták az egyházi autonómia jogállását, teljesen elveszték.

Nem akarok vádaskodni, de felteszek egy néhány kérdést, hogy lássák, mely kérdésekkel nem foglalkozott az iroda vezetősége.

Miért vesztették el hitközségeink, a törvény szerint nekik kijáró agrárföldeket?

1. Az agrár reform rendjén a zsidó egyházakat ért jogsérelem soha tárgyalás alá nem került. A vezetésem alatt annak idején állott zsidó jogvédő Iroda nevében többször tárgyaltam és leveleztem néhai Ullmann Salamon elnökkel, hogy a zsidó hitközségek mindenhol támadják meg a járási és megyei bizottságok határozatát, egészen az utolsó fórumokig és ha ott sem ismernék el a hitközségeknek törvényben biztosított jogait, akkor ezt a sérelmet a Népszövetség elé kell vinni. Hallani sem akart a néhai elnök ilyen természetű lépésekről, mert az volt a felfogása, hogy ez esetben a kormányok kétségbe fogják vonni a zsidóság és főleg a hitközségek „loyalítását” a kormánnyal szemben. Nem lehetett meggyőzni őt arról, hogy a törvényben biztosított joggal való élés nem jelent illoyalítást. Az ardeali hitközségek el is vesztették a kántorállás földhöz való igényeiket. Nagy veszteség ez, helyrehozhatatlan és nem reperálható.

Mi történt az állami kultuszszubvencióval?

2. Amidőn 1927 decemberében az ekkori liberális kormány végre elhatározta, hogy az állami budget először beiktat a zsidó egyház szubvenciójaként tízmillió leit, de sőt még a rendkívüli hitelek közé is felvett 10.000.000.— leit e célra, már akkor kimutattuk (l. a Dr. Fildermann és általam készített memorandumot) hogy a romániai zsidó hitközségeknek 64.000.000.— leire van törvényes igényük kultuszszubvenció címen, ha figyelembe vesszük a többi törvényes felekezethez nyújtott államsegélyt és a zsidóság számárányát. De első lépésre el kellett fogadjuk a tíz milliót. Micsém bizonyítja azonban jobban a kormányok ellenséges magatartását hitközségeinkkel szemben, mint az a tény, hogy ez a

10.000.000.— leit nullára esdít le. Amidőn pedig az elmúlt évben a zsidó politikai párt és központi irodák memorandumai folytán a kormány mégis 1.000.000.— leit vett fel szubszurásból az állami költségvetésbe, amely ellen a többi összes zsidó szervezetek úgy határoztak, hogy azt visszautasítják, nem fogadják el, mert ez borralalónak is szégyenteljes a kormány részéről, akkor a központi iroda vezetősége ahelyett, hogy csatlakozott volna ehhez a tiltakozáshoz, ahelyett, hogy szolidaritás lett volna a többi hasonló zsidó szervezetekkel, késznek nyilatkozott ezt a borralalót is elfogadni és ezzel példát adott a mindenkor kormányoknak arra, hogy a zsidó hitközségek kultuszszegélyét nem kell keményen venni, mert ezek borralalót is elfogadják. A regáli zsidó szervezetek, az ardeali és bánáti occident, nyugalliszertartású központi szervezet, a basarábái és bucovinai hitközségi szervezetek képviselői megütközéssel állottak ilyen gerinctelenséggel szemben és kimutatták, hogy ezen egymillió leiből, az ortodox központi irodára eső arány alapján olyan minimális összeg esik az egyes hitközségekre, hogy nem érdemes elmenni érte az egyes hitközségeknek a legközelebbi adóhivatalhoz sem, mégis a mi irodánk vezetősége „loyalis”, akart maradni a kormánnyal szemben. Ez a felfelé való örökös loyalitás diszkreditálja a zsidóságot a kormányok előtt és a román politikai pártok vezetőségét előtt. Hasonlítsuk össze a mi irodánk vezetőségének ezt a magatartását, azzal a gerinces, bátor küzdelemmel, amelyet az itt élő többi kisebbségi egyházak vezetőségei folytatnak a jogaikért, élfiont a püspökeikkel, papjaikkal, nem is említve azokat a hatalmas és merész küzdelmeket amelyet görög-keleti és görög katolikus zsinaton hoztak fel a kormány szűkmarkúságával szemben, ép az elmúlt napokban. Az orth. központi iroda felfogása, hogy a kultuszszegély nem egy az alkotmány törvénybe gyökerezett joga a hitközségeknek, hanem a mindenkorinak kormányának a kegyes jóakarattól függ ennek a segélynek megadása vagy megtagadása. Ennek a felfogásnak a megállótatása végeit szükséges, hogy az iroda vezetése az összes kultur, karitatív, szociális gazdasági kérdésekben a világi delegátusok kezébe menjenek át, mert ilyen szolgál magatartással a kormányok előtt semmit sem lehet elérni.

Hitközségeink elsorvadtak az utóbbi évek gazdasági viharában

3. Tíz év nem volt elegendő idő ahhoz, hogy a központi iroda feldolgozza a kebeléhez tartozó hitközségek szociográfiai felvételét. Statisztikai adatok nélkül pedig az iroda nem tudja a kapcsolatot a minisztériumokkal fenntartani. Ez a tudományos és statisztikai adatokon felépült kimutatás hiányzik. Ezekben a rubrikákban pedig jelentkezett az a nagy áldozat, amelyet az ardeali zsidóság évről évre felhoz avéget, hogy tradicionális kultuszintézményeit fenntartsa. Ehhez pedig a kormánynak hozzá kell járulnia, mert ez törvényes kötelessége. De ezzel szemben a kormány kiragadja egy-egy nagyobb hitközség zárszámadását és azt mutatja be a közvélemény előtt, hogy ime, minő gazdagok a zsidók, hogy ennyi milliót fel tudnak hozni kultuszintézményeik fenntartására. Nincs tehát jogunk tőle segélyt kérni. De ha megvolna a hitközségek szociográfiai felvétele, könnyen semmivé lehetne venni a kormánynak minden hamis érvelését, mert egyetlen felekezett sem küzd olyan szörnyű gazdasági nehézségekkel, mint a mi hitközségeink, amelyek valószággal elsorvadtak az utóbbi évek gazdasági viharában, annál is inkább, mivel az áldozatkész zsidók száma egyre fogyóban van és mindinkább növekedik a segélyre szoruló szegény zsidók serege.

A zsidó ifjuság átrétegződése

Az iroda soha nem foglalkozott a zsidó ifjuság átrétegződésének a problémájával. Amíg az összes zsidó szervezetek minden aktivitását ez a probléma költ le, addig az iroda ezt a problémát nem ismeri, nem is akarja ismerni, mert kívül esik az érdeklődési körén. Amidőn azt látjuk, hogy egyre sűrű-

(Folytatása a 11-ik oldalon.)

HETI GLOSSZÁK

Ujra Hitlerről léssen szó

Rómából cáfolnak egy hírt, a hírre valahogy az jut eszünkbe, hogy egy rabbinak azt mondták egyik hívere, hogy szombaton dohánnyik. A megvádolt felelősségre vonáskor tiltakozott ellene, jó, jó, nem igaz, — de nem elég a hír — még igaz is legyen?

Nem elég a hír — még igaz is legyen? Ez jut eszünkbe, mikor a római cáfolat azt mondja, hogy Hitler és Ciano gróf között lefolyt tárgyaláskor komolyan azt kérte Hitler az olasz külügyminisztertől, hogy ők is üldözzék a zsidókat, ahogy a rémek teszik. És ezt a kívánságot terjesztette a római egyezmény többi aláírói elé is. Így tehát nem akar Hitler egyebet, minthogy a három középeurópai állam 7—800 000 zsidóját, a német zsidóság keserves sorsára juttass.

A zsidókérdés egyetemes kezelése, volt a német kancellár kívánsága. Ciano gróf a legmeregvebben elutasította Hitler kívánságát.

De Ausztria sem tudja elfogadni a német ajánlatot, mert idegenforgalmi szempontból rendkívül ártana, ha a zsidóüldözést kormányprogrammá tenné. Magyarországon pedig amikor Gömbös meghalt, Darányit akarták befolyásolni, hogy közeledjék a német felhozáshoz. De ez a legmeregvebben elzárkózott a német példa követése elől. Ezután ferygetőztek is: hogy a zsidókérdés sorsdöntő lehet számára. De így sem adta be a derekát. Valahogy ez a lényege annak, amit a zsidó távirati iroda jelent.

Megdöbbenő ez a híradás, még akkor is, — ha nem igaz. Aminthogy az a hír is légből kapott kell legyen, amelyet egy londoni zsidó lap közöl, amely szerint Németország a palesztinai mandátumot vállalná. Hát mindenütt jelen akar lenni, ahol a zsidóságot ütni kell? Hihetetlen az a gyűlölet, amelyet a német nemzeti szocializmus érez a világ zsidóságával szemben. Nem elég, hogy saját területéről akarja kiűldözni őket de még messzi Ázsiában sem akarja tűrni őket. Nem beszélve Olaszországról Auszriáról és Magyarországról, amelyekből egyenesen követeli, a zsidó üldözését.

Teljesen patológikus tünet! Üldözés i mánta! Mert mivel lehetne megmagyarázni mással azt, hogy a vezérkancellár egyszer azt mondja, *veszedelmesen okosak*, másszor meg *hogy borsalmasan buták vagyunk*. Mik va-

Volt idő...
... amikor még nem használt
NIVEA fogkrémet

Most élvezet a fogait látni, vakító fehérek, egészségesekek és erősek. A kiváló nyersanyagokból előállított NIVEA FOGKRÉM tisztántartja a fogakat és kellemes öde lehetetet kölcsönöz.

Könnyen habos!
Csodás íze!

NIVEA PASTA DENTIFRICA 24L

gyunk hát? Mi megmondjuk egyszerűen: szerencsétlenek!

Hát nem tragédia ez, a jelenkor egyik legnagyobb népi tragédiája, hogy Berlinben egy hetvemillió lélekszámot elérő nép legfőbb céljává, a zsidóság kiirtását tűzi ki zászlójára, mint legnagyobb életcélját? Még szerencse, hogy ezt az örökléte nem tudja olyformán közkeletűvé tenni a náciizmus, ahogy szeretné. De — sajnos — annyit mégis elérhet a guruló márkákkal, hogy *Bécsben numerus Clauzusra* tárgyalnak, *Budapestben ergerbergereznek* és mindenfelé megkeresik a zsidóság életét.

Hitler Adolf vezérkancellár a római egyezmény aláírói is huligánizmusba akarja belezsírítani. Még jó hogy Ciano gróf, és Schuschnig, meg Darányi nem estek a fejküldgára és tudnak gondolkodni. De vajjon nem-e elég az is hogy beszélnek erről? Még igaz is legyen?

Biblia és kampóskereszt

Rómában működik egy osztrák származású katolikus pap, névszerint Hudal püspök. Hudal püspök a napokban könyvet jelentetett meg, amely a hitlerizmus és katolizmus közeledésének csínál propagandát. Szerinte a zsidó befolyás oka annak, hogy a katolikusok és kampóskereszt között úgy elhidegült a viszony. Természetesen egy pillanatig sem állja meg a helyét. Köztudomású, hogy a római egyház kitűnő diplomáciával rendelkezik és ahol lehet, ahol módja van rá, ott megfelelő hajlékonysággal igyekszik hozzáidomulni minden egyes állam, vagy osztráji ideológiájához. Ha ez helyenkint nem sikerül,

ugy ezért a „hiba“ azokban keresendő, amelyek szemben áll a katolikus egyházzal. Hudal püspök hiába akarja egyháza és a náciizmus közötti ellentétet kiéleződését is a zsidók nyakába sózni. Mert a nemzeti szocialisták gyűlölik az egyházakat, aminthogy kitetszik ez minden egyes vezető német politikus szavából és minden lapjából.

Akkor, amikor Hudal püspök békéről prédikál könyvében, jelent meg számos katolikus ellenes cikk a német lapokban. Így többek között a „Westdeutsche Beobachter“ a következőket írja szósz szerint:

„Sajnálatos és szomorú tünet, hogy szegény gyermekeinket, azok után, hogy Juda dolgairól felvilágosítják őket, még mindig ki-nozzák az ótestamentummal, amely dicsőíti a zsidókat. Epen ezért el kellene tiltani azonnal az ótestamentum oktatását. Minden szülőnek követelnie kell, hogy hittant ne tanítsanak az iskolákban. Akkor még nem isten-fagadó valaki, ha az ótestamentumot, a zsidó piszkosságok eme gyűjteményét ki akarja kapcsolni az oktatásból.“

Így ír az egyik német vezető orgánus. Van tehát mégis valami „Zsidó“ ami a náciizmus útjában áll, és ez: a Biblia! Vajjon tud-e erre Hudal püspök ur megfelelő áthidaló megoldást? Nem hinnénk mégsem, hogy Hitler miatt a katolikus egyház hagyná az ótestamentum kikapcsolását az egyházi életből. Hiszen akkor összedölné az egész épület, melynek mégis ez a fundamentuma! Igen, a fundamentuma: az az ótestamentum, amelyet most örökre száműzni akar az iskolákból a náci öröklet.

Georges Clemenceau:

MAYER UR

Ennek idestova három esztendeje. Űők a dolgozószobámban, békében olvasgatók, egyszer csak jelent az inas:

— Mayer ur.

Azt hittem, hogy egy lapszerkesztő ismerősöm látogat meg; mondtam, bocsássa be.

Szétlebben az ajtófüggöny és belép egy jóképű, pirososztagos öreg bácsi. Egész lényé nyugodt önfegyelmet és valami sajtóságot, de jóindulata főlényt áraszt. Soha életemben nem láttam. Az arcát keretező szép fehér oldalzakáll, szürke szemének kedves mohósága, hófehér ingeleje, háziuras szabásu, egyszerű szalonkabátja: mindez bizalmat gerjeszt. Olyasmí jár az eszemben, hogy talán valami diplomata, aki beutazza Franciaországot, hogy tanulmányozza a közhangulatot. Vendégem kíséretében egy fiatal ur van, nyilván a titkára.

Az idegen közelebb lép és barátságosan mosolyog.

— Engedelmet kérek, — mondja bizalmas hangon — hogy fönttarthassam a kalapom; félek, hogy megnáthasodom, annál pedig nincs nálatosabb.

Még időm sincs válaszolni, egy magas tetejű, széles karimájú kalap már nagy hetykén ott esücsül a szép tar koponyán. Az én emberem helyét foglal, az arcán még mindig ugyanaz a derűs, leereszkedő mosoly. Szemlátomást igyekszik kedvemben járni. Az ar-

com alkamasint némi meglepődést áru el. Várom, hogy megszólaljon.

— U am — így kezd — mindenekelőtt meg kell köszönnöm, hogy volt szives fogadni. Egyébként nem lep meg a dolog. A nevem minden ajót feltár előttem. Mikor az inas jelent: Mayer ur, — mindenki tudja már, ki az a Mayer.

Az a meghökkenő kis mozdulat, melyet palástolni hiába igyekeztem, nem kerülte el látogatóm figyelmét.

— Látom az arcán, hogy ismer, — folytatja, hangjában a szerénység könnyed rezdüléssel. — Sőt biztos vagyok benne. Báró X. . . tábornok és Z. . . grófné épp ma reggel mondták többször is, hogy Páris legismertebb személyisége vagyok. De én rólam eleget beszélünk. Önről van most szó, uram. Már oly régóta készülök tisztelőmet tenni. A barátaim mind mondogatják: „Eredj már látogasd meg, nagyon kedves ember, roppantul fog örülni, ha eldiskurálhat veled“. Csak-hogy látja kérem, olyan nagy az elfoglaltságom! Bocsásson meg, de hamarabb igazán nem tőhettem.

Kész voltam a gboesátani váratlan vendégemnek, amikor egyszerre a legmelegebb érdeklődés hangján rámkialtott:

— Mondja csak kérem, de őszintén; hogy érzi magát?

Egészen megrökönyödve, azt sem tudva színt, hogy mit beszélek, bambán feleltem:

— Köszönöm kérdését, nagyon jól.

— Á! — kiáltott ujdonsült barátom su-

gázó arccal — igazán boldog vagyok tisztelt uram, hogy ezt a saját szájából hallhatom! Ön nagyon jól tudja, milyen drága Franciaországnak egy olyan ember egészsége, mint Ön. Nagy szerencse, hogy olyan kitűnő színben van. De takarékoskodjék az erejével. Fogadok, hogy egyondolgozza magát. Pedig Önnek még nagy szükségünk van.

Kába elképedéssel hallgatom ezt a szóáradatot, abban a hitben, hogy valamiért zsidó dást kapok és várom, hogyan fog végződni ez a kaland.

Amde a barátságos öreg ur, akinek az arca még most is ragyog azon való örömben, hogy tőlem jókat hallott az egészségem felől, elámult ábrázatomra nem is hederítve, így folytatja:

— Kijeletem Önnek, az első, amire vigyázni kell az a látószerv. Ez a legdrágább kincsünk. Hogyan lehessen dolgozni rossz szemmel, vagy holmi hitvány szemüveggel? Ön uram, közel jár a hetverhez. A látása okvetlenül gyengül. Beszéljen nyíltan. Nincs semmi baja a szemével?

Hogy őszinte legyek, az utóbbi hónapokban kissé csökkent a látóképességem. De a látogatóm kezdett idegesíteni. Ezért felálltam és azt mondtam egész szőrazon:

— Nincs semmi. Nagyon jól látok.

— Hisz akkor szűret! — kapott a szőn a esőkőnyös szófeccsérő, aki ezalatt nyugodtan befészkelte magát a karosszékebe. — Hát ha olyan nagy jó a szeme, legyen szives nézze meg ezt a esecsebesét.

Salengro halála

Salengro francia belügyminiszter volt. Mindig lelkes szocialdemokrata. Jaurés tanítványa és híve, aki a szabadelvű nagy francia nemzet hű szolgája volt, még mielőtt „miniszter” lett volna. Amikor pedig kormányra került még hatványozottabban igyekezett népe érdekében dolgozni és egyidejűleg világfelfogásának megfelelően a nincstelenségért is.

Salengro hű munkatársa volt Léon Blumnak is. És ez volt egyik legnagyobb bűne. A Gringoire, a nagy francia jobboldali lap, úgy vélte, hogy a Népfront munkáját meg kell zavarni. És íróhadjáratot indított Salengro belügyminiszter ellen. Husz évvel a világháború után, azzal operált, hogy kikiáltotta a belügyminisztert — katonaszökevénynek. És Salengro állta a harcot. Bizonyított, de egy fogságba jutás körülményeit, pláne husz év után nehéz úgy tisztázni, hogy abból makulátlanul kerüljön ki egy ember, pláne, ha az miniszter is. És Salengro védekezett, sikeresen védekezett. De közben meghalt a felesége, az izgalmak következtében és anyja súlyos operáción esett keresztül, amelyből nem tud felépülni, mert folyton izgul magas polcra jutott fia miatt. Salengro nem bírta tovább a jobboldal hajszáját. Pontot tett utána. Megrázóbb emberi dokumentumot keveset produkált ebben a tekintetben valóban excelláló korunk, mint Blum hoz intézett bucsulevelét, ennek a derék államférfiúnak.

Öngyilkos lett Salengro, mert a szélső-jobboldal nem ismer kíméletet és nem ismer határt, amikor a gyűlöletet kell hirdetni. A francia jobboldal sem sokkal különb mint a német, vagy más nécióbeli jobboldal. Azoknak minden eszköz jó arra, hogy gyűlöletet hirdessen. És Salengro öngyilkos lett. És miniszteri társa, a francia miniszterelnök Léon Blum zokogott holttesténél. Mert Blum ember, mélyenérző igaz ember, aki nem éri meg a gyűlöletnek ezt a hallatlan tobzódását. *Blum önmagát siratta Salengro koporsójánál, mert érezte, hogy annyi nemes eszmét és célkitűzést végül a gyűlölet hullámai öntenek el. Szegény Salengro, szegény Blum...*

Ribbentrop és Gallacher

Kicsoda Ribbentrop? Hitler jobbkeze, jelenleg londoni nagykövete a Harmadik Birodalomnak. Ribbentrop ur csak néhány hete időzik Londonban, mint nagykövet, de már jónéhány baklövést követelt el. Így többek között, amikor megérkezett Londonba, az állomáson azonnal „elszólla” magát. Azt han-

goztatta a megjelent újságírók előtt, hogy Anglia legnagyobb ellenségei — a kommunisták. Az angol sajtó felszisszent. *Hát hogyan? Ribbentrop ur Berlinből érkezik és tudja, hogy kik Anglia ellenségei? Ezt bizza csak az angolokra!*

Van az angol parlamentnek is kommunista képviselője. Egyetlenegy. És ez a képviselő interpellált. Mi jogon merészel Ribbentrop ur így beszélni? kérdezte a kormányt. Mire a német nagykövet elkövette a második hibát. Jegyzéket intézett az angol kormányhoz, amelyben kéri Gallacher felelősségvontását. *Hát hogyan? — kérdezte az angol közvélemény — ebbe is bele akar szólni a német nagykövet? És a lapok az orrára koppintottak Ribbentropnak. Egy angol törvényhozó azt tesz, amit akar...*

És Gallacher kommunista képviselő ur valóban azt teszi, amit akar. Ugyebár az volna logikus, hogy a „kommunista zsidó” uralmat hangoztató nemzeti szocialista közvélemény „megnyugtatására” Gallacher képviselő egy huron kell pendüljön a zsidókkal. A valóságban pedig Gallacher a zsidóság egyik legnagyobb ellensége. Így többek között a napokban újból interpellált a parlamentben. És azt kérdezte, hogy vajon tekintettel van-e a kormány az indiai mohamedánok zsidóellenes határozataira, amikor a Palesztina-kérdésben dönteni akar? De Gallacher kifejtette azt is, hogy India mohamedánjai ellene vannak, a zsidók palesztinai bevándorlásának. Ezzel kapcsolatba június 19-én „Palesztina-nap-ot” tartottak és szeptember 26-án Simlában határozatot is hoztak, amely szerint a zsidók kitiállítását célozza Palesztina területéről. És Butler államtitkár válaszló az interpellációra. Azt mondta, hogy az angol kormány nem feledkezik meg az indiai mohamedánok határozatáról, amikor döntenie kell Palesztina jövőjéről.

Gallacher, a kommunista tehát *zsidóellenes! Miért? oly türelmetlen tehát Ribbentrop? Miért?*

Hatvanöt holland tudós protestál

W. Kohlhammer kiadóvállalat Stuttgartban egy kis 58 oldalas művet jelentetett meg, amely zsidó jogászok életrajzát tartalmazza. Ezeket azért hozták nyilvánosságra, hogy az árja diákok ne feledkezzenek meg arról, hogy a jogászok nem árják és tanulmányaikban, mint forrásműveket, — ne vegyék tekintetbe. Számos hollandiai tudóst is felsorolnak, többek között *Dr. T. M. C. Asser*, aki Nobel-

Hamar fűród?
Fájnak a labái?
Vegyen „Aesculap”
talp betétet

díjat kapott, *Dr. M. Godfrot* volt igazságügyminiszter, az ismert költő és jogász, *Dr. Jacob Izrael de Haant* és még számos holland tudóst, akik a jogászvilág kimagasló egyéniségei. Ez a broszúra nagy idegenkedést keltett a holland ifjúság körében és 65 hollandiai egyetemi tanár és kiváló jogász tiltakozó iratot intézett a német kormányhoz, amelyben tiltakozik az ellen, hogy tudományos bojkottot szervezzenek külföldi tudósok ellen. A tiltakozásban kijelentik azt is, hogy nem csupán az általános kultúra értelmére van ez a publikáció, hanem általános emberi szempontból is komoly aggodalomra adhat okot az ilyen szellemi „kilengés”.

A holland tudósok meglepettek, amiért a Harmadik Birodalomban negligálnak minden tudományosságot, minden értéket; ha arról van szó, hogy az zsidó tudósok munkája. A hollandok csodálkoznak. Mi nem mi már tudjuk, hogy az elvakultság nem ismer mértéket.

Aminthogy azon sem csodálkoznak, hogy Londonban kiderült, miszerint a híres Sir Mosley, a feketeingesek vezére, német pénzei költöit zsidóellenes propagandára. Nem a zsidók találták ezt ki, hanem az angol elsőházból Sir John Simon miniszter maga mondta, hogy a nyomozás kiderítette, hogy Mosley, aki nem árja, anyósának hatalmas vagyonából él, nem vetette meg a Goebbels ur pénzét sem. Ezért adták ki azután az uniformis viselése elleni tilalmat.

A holland nép becsületos. Hogyan is érthetnék meg ezt a becsstelenséget, amelyet egy nagy birodalom naponta követ el a zsidók és az egész világ nyugalma és békéje ellen.

És a keztyűlen keze, csodaszép kötésű, remekbe készült Elzevir-kiadást tartott az orrom alá.

Alig hogy kinyitottam a könyvet, az idegen felugrott, karonragadott és heves szemrehányás hangján mondta:

— Ej! Hisz Ön becsapott engem. Ez mégse szép, ezt nem vártam volna Öntől. Mit? Ön azt állítja, hogy jó a szeme és tessék, olyan távolságban tartja magától a könyvem, hogy ki tudja venni a betűket, amiből határozottan megállapítottam, hogy távollátó, még pedig nagy mértékben, tisztelt úram. Kimondom kereken, hogy a kristálylencséje összelapult. Addig kell beavatkozni, míg nem késő. Mondhatom nagyon rosszul tette, hogy félre akart vezetni.

Magam is összelapultam, akárcsak a kristálylencsém és szörnyen szégyeltem, hogy így elfáztottam egy ilyen jó barátom bizalmát. Nem tudtam, mit lehetnék felmentéségre. De nem is értem rá a fejtörésre. A szemem elé egy lénia meredt és mielőtt időm lett volna felocsudni a meglepetésemből, látó távolságom le volt mérve és a csalafintaságom tudományos alapon beigazolást nyert.

— Kétezerháromszáztizennégy! — szól az öreg ur nagy felsőbbbséggel a titkárához, aki olyan csendben húzta meg magát, hogy el is feledkeztem a jelenlétéről.

Alig, hogy ezt kimondta, a fiatalember felveit egy lapos dobozt, melyet beléptekor a földre helyezett a káprázó szemeim előtt szétlét egy végtelen legyezőforma valamit, telis-

deteli csillámló üvegekkel népesítették be a szobát.

Többet egy szót sem szoltam, valósággal összetörtem helyrehozhatatlan ballépésem súlyosa alatt. Kényre-kegyre megadtam magam. Ekkor az én zsarnoki jóltevőm, nyilván méltatlannak érezte, hogy tulságosan klaknázza a győzelmét s engem úgy kezelve, mint valami tehetetlen jószágot, szó nélkül az örömről bigyesztett egy pápaszemet. Csodák csodája! Minden fáradság nélkül olvasni tudtam az Elzevir. Bámulatos tisztán sorakoztak előttem a betűk. Az a ködfátyol, mely utóbbi időben, anélkül, hogy ügyet vetettem volna rá, elhomályosította a látásomat, egyszeribe szétfoszlott. Nem titkolhattam el az elégedettséget. De nagylelkű barátom szerényen élvezte diadalát.

— Ezek az üvegek sehol másutt nem kaphatók, — jegyezte meg. — Saját gyártmányaim. Fél életem áldoztam rá, hogy kiszámítsam a vastagságukat és görbületüket. Megfizethetetlenek, mert ellentétben más gyártmányokkal, nem fásztják a szemét. Ezekkel az üvegekkel valóságos forradalmat csináltam. Dicsekvés nélkül elmondhatom magamról, hogy az emberiség jóltevője vagyok. Uram, mentül inkább öregszik, annál hálásabb lesz nekem ezért a szolgálatért, melyet Önnek teszek. Emlékezzék a jóslatokra: soha életében nem fogja elfelejteni Mayerit.

Ami igaz, az igaz, ez az ember nagy szolgálatot tett nekem és én akarva sem tudtam volna véka alá rejtteni az örömeimet.

— Sajnos, mennem kell — kiáltott hirtelen a vendég. — Ön meg van elégedve velem: ezt akartam. V... ezredes vár, műfét kell végeznom rajta.

Tisztára önzés lett volna tölem, ha megváratom az ezredes urat. Mayer ur, aki le nem vette a kalapját, most könnyedén megblecentelte a jobbkezevel és odamutatva az asztalsarkába felt pápaszemre, szórakozottan így fejezte be a tárgyalást:

— Összevissza negyven frankot kapok.
— Micsoda, — horkantam fel, össze-szedve maradék energiámat. — A fele is sok lesz.

— Ugyan kérem! — vágott vissza Mayer ur — én csak jobban tudom miibe kerül nekem a portékám, hiszen én gyártom egymagam, tetszik érteni? Nem hittem volna, hogy képes efféle hitványságon tiltakozni, mikor én olyan óriási szolgálatot tettem Önnek, hogy...

Nem fejezte be a mondatát. Szemlétem rosszul esett neki a garaszkodásom és csupa szánalomból csínján bánt velem. Ugy annyira, hogy már szégyenkeztem, amiért huzalkodtam vele. Elfintorította az arcát, mint akit megsértettek az önzetlen jóindulatában és halkán csak ennyit mondott:

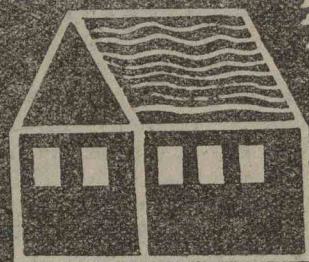
— Adjon ide gyorsan harminc frankot és magamat ajánlom.
Azóta vagyok távollátó.

... O, ti annyit ósároolt sémíták, melyik árja tudná ezt valaha utánaolok esniálm?

Tungstram

DUPLASPIRÁLLÁMPA

több fényt vizz
otthonába!

„Jó, hogy a mi kis zsidónk vigyáz az állam pénzére...”

A tizenötmillió New-York állam zsidó kormányzójának, Lehmannak szédületes karrierje

Herbert Lehmann

Herbert Lehmann, amelynek 15 millió lakosa van, tehát annyi mint a csehszlovák köztársaságnak, másfélszer annyi, mint a jelenlegi Magyarországnak. És ebben a nagy államban a zsidó Lehmann választották meg újra kormányzóknak. Most történt ez, néhány héttel ezelőtt, Hitler uralmának negyedik évében, amikor legjobban tombol az antiszemitaizmus szerte a világon.

Kicsoda Lehmann és hogyan került a magas polcra?

1928 tavaszán, néhány hónappal az elnökválasztási kampány megindulása előtt, Franklin D. Roosevelt, Hyde Park beli villájában megbeszélésre gyűltek össze a demokrata párt hívei és konfidensei. Al Smith, az elnökjelölt, akkor még kebelbarátja volt Rooseveltnek, a kövér és szemöveges Olvany bíró meg korlátlan hatalommal intézte a Tammany Hall nem egészen fair üzletét; Jim Farley, a későbbi államtitkár, a New-York állami demokrata erők vezérkarl főnöke, a választási hadjárat stratégiát lehetőségeit festegette, magasrangú bírák vezérkarjai, állami politikusok voltak még az értekezlet résztvevői. A téma: New York állami demokrata „tízek” volt. Az a kabinetlista, amelyet Roosevelt, a kormányzójelölt, a választáson New York polgársága elé fog majd terjeszteni.

Amikor Lehmann először került szóba, mint Roosevelt barátja

A lista döntően fontos volt. New-Yorknak negyvenöt szavazata van az „Electoral College”-ben, az elnökválasztók parlamentjében és ez a negyvenöt szavazatot az elnök könnyebben kaphatja meg, ha az állami pártlista győz a választáson. Nevek bukkantak fel és nevek merültek el a vitában, amikor megszólalt a kormányzó:

— A lista nagyrészt rábízom az urakra. De egy személyhez ragaszkodom. Kormányzóhelyettes — Lieutenant Governor — az én emberem lesz... Herbert Lehmann. Az urak bizonyára ismerik: Lehmann a bankár.

Jim Farley megüldöve nézett Rooseveltre. Mi az ördögöt akar a kormányzójelölt Lehmannól? Még ha a fivérért Irving Lehmann ajánlotta volna. A bírói. De Herbert Lehmann? Hiszen ennek sejtelve sincs a politikáról, beszélni sem tud, az állami közigazgatást nem ismeri, ironikus mosollyal szája szögletén jegyezte meg:

— Lehmann?... Érttem, Mr. Roosevelt bizonyára a zsidó szavazatok miatt?

— Nem! A tehetsége miatt. És a tisztessége miatt. És mert erre az emberre építhetek!

Valamikor nagy példényszámban forgott közkezen erre mifelénk egy könyv. „Karrierék” volt a címe és amerikai milliárdosok nagy karrierjét boncolgatta. Ezek között még nem volt Lehmann Herbert nagyivételű élet folyása, akit most választották meg harmadszor New York állam fő kormányzójának. Annak az állama-

Husz évi barátság. Lehmann húzódozott a politikai életbe való bekapcsolódástól.

Húzódozva, kellenellenül, nagyon is kedve ellenére került bele a nagy politikába Herbert Lehman. Tette ezt végül azért, mert segítségére akart ezzel lenni barátjának Franklin D. Rooseveltnek, mert hiszen husz évi szoros barátság fűzte Lehmann a bankárt, Roosevelthez, a politikushoz. A barátság még New Yorkban kezdődött, ahol pénzügyi dolgokban akadtak össze és óvatoss, tapasztalt tanácsokat adtak Lehmannnak a Roosevelt család demokrata ágának és folytatódott a Hyde Parkon, ahol Roosevelt, a Herbert Lehman kerjével szomszédos telken építtetett villát. Így került egymás mellé ez a két ember; az impulzív, dinamikus vakmerő és mosolygó Roosevelt és a meggondolt, metódikus, óvatos és kissé zárkózott Lehman. Az asszonyok is állárogattak egymáshoz. Mrs. Lehmann vigasztalta számszédnőjét, amikor a férje éveken át beteg volt. Viszont Rooseveltné asszony Roshasonokkor mindig az elsők között volt, akik boldog ünnepségeket kívántak Lehmannék házában.

A politikai karrier nem kellett Lehmannnak. Félte is tőle. Egész életében irtózott a publicitástól és kétségbe volt esve, ha valahol beszédet kellett tartani. Napokig kapta a Roosevelt, hogy a jelölést fogadja el. Amikor végre belement, hogy neve a listára kerüljön, kijelentette, hogy legfeljebb két évre, többre semmi esetre sem...

Mennyi lett a két évből?

A két évből azonban négy lett. Az alkormányzót másodszor is megválasztották és amikor Roosevelt elnökjelölt lett négy évvel ezelőtt, Herbert Lehmann került a new yorki lista élére. Lehmannból kormányzójelölt lett, veszekedések, rábeszélések és hosszú tanácskozások után.

De ezt a jelölést Lehmann ellenezte a legjobban. E őszört történt meg, hogy valaki, akit a New York állami demokrata konvenció a tizenötmillió állam kormányzójának jelölt, a jelölést köszönettel, de igen határozottan visszautasította.

Herbert Lehmann, a bevándorolt Mayer Lehman fia az első, akit az a megtiszteltetés ért, hogy az Unio legnagyobb államának, az Empire State-nak kormányzója akarák választani és ő nem reflektált erre a jelölésre.

Barátainak, akik kapacitáltak, azt mondták, nem okos dolog, ha zsidó ember, pláne egy olyan pronomszorosított és a zsidó közéletben oly nagy szerepet játszó ember, mint ő, ilyen fényes pozíciót töltson be.

[A zsidók örüljenek :]

Lehmann azt mondta: a zsidók örüljenek, hogy olyan országban élnek, ahol nincsen antiszemitaizmus — minek kiprovokálni az irigységet?

Roosevelt a visszautasítás után napokig haragban volt vele és amire még nem volt példa, a konvent újra összeült és másodszor is jelölték Lehmann és a párt kényszerítette, hogy fogadja el a jelölést. 620.000 szótöbbséggel választották meg akkor, amikor Roosevelt, Lehmann nagy barátja az Egyesült

Államok elnöke lett. Két év múlva New York állam történelmében páratlan szótöbbséggel választották meg másodszor kormányzóvá. 900.000 szavazattal kapott többet, mint az ellenfele.

Most került harmadszorra választás elé és újra több mint 600.000 szavazattal kapott többet, mint ellenjelöltje.

Lehmann egyénisége. 30 év alatt a Lehmann Brothers vezetőpozíciót szerzett a Wall Streeten

Milyen személyi értékek lehetnek ilyen fényes politikai pályafutás mögött? Lehmann egyéniségének rendkívüli varázsa van. Ennek az egyéniségnek sugárzó melegségétől kapja fényét a politikus portréja is.

Ötvennyolc éves, tömzsi, kerekarcú szemüveges férfit New York zsidó kormányzója. Markáns vonásaival, orra hejlásával, erős szemöldökével, kissé előretolt husos ajkával félreismerhetetlenül szemita jellegű, a szabadság levegőjében kitermelt amerikai zsidó típus.

Második generáció. Apja Mayer, fivérével együtt vándorolt ki Németországból. Nem is ment, szökött, amikor a müncheni puccs elkergette annak idején Lola Montezt és Lajos király liberáltsalt. A Lehmann család az amerikai polgárháború után megszédte magát, de a nagy bankcéget, a Lehmann Brothers-t az egyik fia, Henry és unokafivére Philip alapították. Harminc év alatt a cég vezetőpozíciót vivott ki magának a Wall Streeten: Herbert fiatalon lett cégtárs és amikor a világháborúból visszajött, ahol kétszer sebesült meg Franciaországban, — ezredes volt a vezérkarban és vezetőtagja a hadsereg bevásárló központjának — ő vette át a bank vezetését. De ő kezelte ezáltal azokat a szociális és jótékonyági ügyeket is, amelyekkel a Lehmann Brothers mindenkori kivette részét.

Lehmann a zsidó

New-York állam kormányzója, élénk részt vesz a zsidó mozgalmakban. Sokirányú elfoglaltsága mellett van ideje arra is, hogy részt vegyen a Hebrew Guardian Secelety-ben, a Joint Distribution Committee ügyeinek intézésében. A Henry Street Settlement

V. közlemény.

Dura-Rex.

A rádió tulajdonosok érdekében szükségesnek véljük az alábbi, hozzánk beérkezett közleményt, tudomásukra hozni. A DURA REX elemek, mint különben már ismeretes, a régebbi típusu elemektől abban különböznek, hogy sem szalámiakot sem pedig savat nem tartalmaznak. Különleges, szabadalmazott eljárás szerint készülnek és úgy raktározó képességük mint teljesítményük is igen magas. A DURA-MŰVEK gyára ezen savmentes elemeket zselé-lámpák részére és rádiókhoz anodelemekként készíti, melyek azonban mindennemű más elektromos készülékekhez is használhatóak, amelyek nagy áramot igényelnek. A DURA-REX elemek minősége elsőrangú hogy bátran állíthatjuk, hogy ennél jobb elemek nem kerülnek forgalomba. Tudott tény, hogy különösen a savmentes elemeknél a jó minőség a legfontosabb tényező és ezen kívánalomnak ezen elemek felelnek meg a legjobban. Ha figyelembe vesszük a határtalan raktározó valamint regenerálóképességüket, úgy megállapítható, hogy a DURA-REX elemek garantálják a legjobb vételi lehetőséget is. Minden viszontelárlónál kaphatók, műszaki felvilágosításokkal szívesen szolgál a DURAMŰVEK R. T. Timişoara.

ment-el, amely New-York városának egyik legértékesebb zsidó szociális intézménye Herbert Lehmann teremtette meg, néhány barátjával együtt.

A gazdagság kötelez — szokta mondani Lehman, — valahányszor nagyobb adományt nyújt át egy-egy jólékony intézménynek.

»Jó, hogy a mi kis zsidónk vigyáz az állam pénzére«

Szorgalma és becsületessége hódította meg számára New-York állam tizenötmilliónyi lakosságát. A palotaszertű Albany Executive Mansion-ban reggel kilenckor ott ül már íróasztala mellett és késő éjszaka is bevilágítanak az éjszakába dolgozószobájának ablakai.

„Is good, that our little Jew is looking after the State, s money” mondják mosolyogva az albanyok, „jó, hogy a mi kis zsidónk vigyáz az állam pénzére”. Négy év alatt Lehmann 41 millió dollárra csökkentette az állami deficitet és négy év alatt megszüntette a korrupciót, az állami közigazgatásban, ami addig dívott. Tisztessége és egyenessége annyira népszerűvé tették, hogy még azt is megbocsátják neki, hogy rendkívül rossz szónok. Rendszerint olvassa bevezetőt, amelyek, úgy vannak megfogal-

mazva, mintha egy részvénytársaság beszámolója volna. De azért a mostani választási kampány alatt történt, hogy valaki közbekiáltotta, hogy könnyelműen bánik az állam pénzével, mire azt válaszolta spontánul:

— *Nyolc év alatt két millió dollárt fizettem a magaméból arra, hogy a polgárok pénzére vigyázzak. Ez volt életem legnagyobb pazarlása.*

A beszédnek frenetikus sikere volt. Újra kormányzó lett. És még vallásos zsidó is Lehman. Néhány héttel ezelőtt a Word Telegraph egyik munkatársa megkérdezte, hogy mit fog csinálni, ha megbukik a választáson?

— *Azt, amit akkor fogok csinálni, ha nem bukóm meg a választáson. Elmegyek az Emanuel Temple-be, ahol ülésem van és hálaát adok az Urnak. Ha megválasztanak, azért adok hálaát, ha nem, akkor azért, mert visszamehetek irodámba, hogy eszállomnak és üzletemnek élhessek.*

A demokrata párt legnagyobb kortese szokta mondani:

Lehmann becsületessége és tisztessége pártunk legjobb reklámja.

Visszont egy ilyen karrier, az amerikai zsidóságnak is csak hasznára válik.

Budapesten diáknak sem kellett — Sao-Paoloban ingyen gyógyítja a magyarokat egy zsidó orvos

Néhány évtized múlva bizonyára lesz valaki, aki feldolgozza majd korunk zsidóságának tragikus történetét. Megírja majd a német zsidóság szenvedését, a lengyel zsidóság gólgolyóját, a magyar zsidóság elnyomatását és a világ többi zsidóságának kálváriáját. Nem tudhatjuk, hogy tiz, vagy száz kötet lesz-e ez, mert — sajnos — az „anyag” rendkívül nagy és még neponia szaporodik. Ehez a száz, vagy mit tudjuk még hány kötetnyi tragédiához ime egy kis adalék.

Reiszfeld Ferencz nem tanulhat tovább

Reiszfeld József Győrben vendéglős. És ahogy már a vendéglősök, korcsmárosok „betegsége” ez, nagyobb urat akar nevelni fiából, mint ő maga. Inkább gyógyszereket akar adagoltatni, mint részeg napszemosoknak pálinkát kímélni hajnal öt órakor, a rideg és hideg sűtésben.

Ferencz fiával is így tett a győri vendéglős. Előbb gimnáziumba járt Győrött, azután Budapestre ment, hogy ott folytassa az egyetemen tanulmányait. De ott numerus klausus van. Hiába kopogtatott a zsidó diák, még-ha oly jó bizonyítványa is van, nem kell senkinek. Mintha Magyarországon minden községben volna már orvos, mintha nem szedné százezeres áldozatát a tuberkolózis és más népbetegségek. De mégsem kell a zsidó diák. Sőt, amint a napokban is olvastuk, a pesti egyetemen, még a numerusok arányában, nagynehezen felveit zsidó diákokat is elverik, a kultura nagyobb dicsőségére.

Mit tett Reiszfeld Ferencz? Elindult azon a göringyes úton, amelyet a numerusok miatt ellődözött zsidó fiúknak kell megjárni. Elment Olaszországba, ahol az egyik orvosi fakultáson sokévi tanulás után, kilüntetéssel elvégezte az egyetemet és orvos lett.

Orvos lett és Magyarországra ment, szülőhazájába, hogy ott teljesítse kötelességét beteg embertársával szemben. De nem tehette, mert Dr. Reiszfeld Ferencz orvosnak nem nosztrifikálták diplomáját.

Újból vándorbotot vesz kezébe a zsidó orvos.

Három évig a budapesti Zsidó Kórházba teljesített szolgálatot, azután kezébe vette a vándorbotot és elment a nagyvilágba. Braziliába ment, Sao Paoliba. Ennek a nagy városnak több mint egy millió lakosa van és kétezernél több Magyarországról kivándorolt ember is.

Mit tesz egy igaz zsidó ember. Elfelejté azt, hogy nem engedték tanulni a pesti egyetemen, elfelejté azt, hogy nem nosztrifikálták

orvosi diplomáját, amelyet annyi tanulással szerzett meg, és ingyenes orvosi rendelőt rendezett be, a magyarok számára, akik Braziliában élnek. Tehette ezt annál is inkább, mert hiszen különben is fellismerék benne a jó és képzett orvost és nagyon szépen keresett.

Dr. Reiszfeld Ferencz sao-paoloi orvos be-futott és ezért nyitva állott ajtaja mindenkor azoknak, akik színtén elhagyták a régi hazájukat.

Ahogy ilyenkor már történni szokott

Egyetemre nem járhatott, orvos sem lehetett szülőföldjén, de azután amikor ennek dacára nagy áldozatokat hozott honfitársaiért, észrevették az illetékesek is. És ezért a Sao-Paoloban levő magyar konzulátus levelet írt neki, amely a következőképpen szólt.

Ngys. Dr. Reiszfeld Ferencz urnak az **Ingyenes Magyar Orvosi Rendelő** kiváló orvosának Sao-Paolo

A magyar világkongresszus állandó irodája figyelemmel kísérelte azt a szép munkát, melyet Ön évek óta a magyar kolónia érdekében folytat. Önagyméltósága báró Perényi Zsigmond ur, a magyar világkongresszus irodájának elnöke ezért a hálás munkáért elismerését és köszönetét egy Önnek átutalandó diszokiraltban nyilvánította. Míldon erről Haydín Albert magy. kir. követ ur nevében örömmel értesitem kérem, hogy a diszokiralt tanpélyes átvétele céljából a magy. kir. konzulátus helységében megjelenni sziveskedjék.

Dr. Bogdánffy Géza

a magyar kir. konzulátus vezetője.

Ezúttal átvette a diszoklevelet és bankettet is tartottak. Résztvevett ezen a magy. kir. konzulátus is.

És a doktor ur a diszoklevél másodpél-

dányát elküldte szüleinek Győrbe. Ott valószínűleg a vendéglős nagytermében berámá-zottan diszeleg. És ha jön az alispán ur, vagy a főkapitány, akkor megveregetik a derék zsidó vendéglős vállát. Mondtuk mi mindég, hogy derék fiu a Feri, megállja helyét a világban.

A világban igen, de otthon szülőföldjén nem jutott neki egy falat kenyér. De lehet, hogy neki is jobb. Bár sokezer kilométernyire van családjától, otthonától, a zsidó szorgalom, a zsidó kitartás és a zsidó szív, újra megtalálja a boldogulás útját Reiszfeld Ferencz doktor urnál is.

Sao Paoloban is — ahol ingyen gyógyítja „magyar testvéreit”.

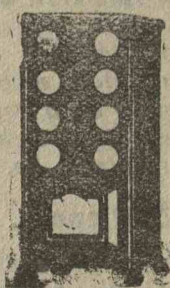
Egység a berlini hitközségben

Berlin. Rövidesen új választás lesz a berlini hitközségben, ahol megválasztják az új vezetőséget. Ezzel kapcsolatban Heinrich Stahl hitközségi elnök vezetésével összeült a hitközség elnöksége, többek között, Karl Fuchs, Georg Kareaky, Alfréd Klee, Moritz Rosenthal, Kurt Tuchler és Adolf Schojer s együttesen egységes felhívást bocsátottak ki, amelyben összetartásra buzdítják a berlini zsidóságot. Többek között a következőket írják:

— November 29 én hitközségünk újra választja reprezentánsait. Soha nem volt oly életbevágóan fontos, a zsidóság egysége és szolidaritása, mint napjainkban. Közös a mi sorsunk és együtt akarjuk elviselni. Azok a nézeteltérések, amelyek előidáztak bennünket, elvesztették jelentőségüket és a nagy közös feladatok vannak életünk előtérében. Egymás kölcsönös segítésére és támogatására kell összefognunk. Számos feladatot kell megoldanunk. A zsidó ifjuságnak segítség kell, a zsidó középosztály küzd mindennapi existenciájáért. Sok tízezernyi zsidó igényli téli ablónk segítségét. De mindennél fontosabb, hogy sok-sok tízezernyi testvérünknek elősegítsük Palesztinába és más tengerentúli országokba való kivándorlását, hogy ott új existenciákat alapítsanak.

Ilyen körülmények között felelőtlenség volna hitközségünkön belül, választási küzdelmeket tancszenálni. Ezért egységes listát állítottunk össze, amelyben minden árnyalat képviselőihez jut. Senki sincs túlsúlyban, mert azt akarjuk, hogy senki sem érezze magát majorizáltnak. A leghatározottabban arra kérjük a hitközség tagjait, hogy semmilyen körülmények között ne csináljanak önálló listákat. Ha valaki most megbontja az egységet, az bünt követ el a zsidóság ellen és megbontja hitközségünk békéjét az annyira fontos és életbevágó egységet.

— Constanța-ban, a »Tel-Aviv«, legjobb hírnévnek örvendő és szigorúan orlékóser vendéglős, Str. Traian 14 szám alatt. Melamed Ignác (Sibiu) irányítása mellett, megnyitott, Elsőrangú ardeali konyha. Olcsó árak. Szükség esetén megfelelő lakás.

SOK TIZEZER megelégedett vevő bizonyítja hogy a

„ZEPHIR” kályha az összes kályhák között a **LEGJOBB**

10 kilogramm fával fűt egy normal szobát 24 órán át.

Gyártja:

Szántó D. és Fia Oradea

Kapható mindenütt.

Kérjen díjtalan árjegyzéket.

HIREK

„Népünk” cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5697

Péntek: Kiszlev 13, nov. 27.
Szombat: Kiszlev 14, nov. 28.
Heti szidra: וישלח
Heti haftóra: חזון עזרי

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.20
gyertyagyújtás 4.30
Isentislelet kezdete 4.40
Szombat befejezése 5.37

Az új ipartörvény és a zsidóság

A kisebbségi sajtó kevés figyelmet szentel annak a támadásnak, ami az új ipartörvény folytán a kisebbséget és ezzel együtt a zsidóságot éri. A romániai dolgozó zsidóknak, de különösen az ardeali zsidóságnak kétharmada a kisiparban és kereskedelemben nyer elhelyezkedést, úgy hogy az ipar és kereskedelem ellen intézett sikeres támadás kevés kivétellel az összzsidóságot rendíti meg alapjában. Az az akció, melynek első állomása a kisebbségeknek az állami alkalmaztatásból való kiszorítása volt, majd a szabadpályák elöl zárta el a kisebbségek útját, az ipartörvénnyel új állomáshoz érkezett. Mert mi más az új ipartörvény jónéhány intézkedésének rejtett célja, mint megfosztani, de legalább is csökkenteni a kisebbségi sorsban élőket azt a lehetőséget is, hogy az eddig minden korlátozás nélkül nyitva álló kisipari és kereskedelmi pályákon helyezkedhessenek el.

Az új ipartörvény minden egyes fejezete mintha arra készült volna, hogy akadályokat gördítsen az ipari és kereskedelmi képzés elé. Ha ezek az akadályok, korlátozások a törvény intézkedéseiben keresztül általánosoknak is látszanak, ha ugyan a törvény szavaiból az is derülne ki, hogy az minden állampolgárt kivétel nélkül érint, a gyakorlatban az eddig is bevált módszer szerint alkalmasak arra, hogy elsősorban ellenünk fordíthatók legyenek.

S a törvény ezen a téren alapos munkát végzett: a megszorításokat, a nehézségeket már ott kezdte, amikor a gyerek inassá akar lenni. A statisztikai adatok szerint az inasok jelentékeny számát a faluról bekezdülő gyerekek adják, mert a városi ember ma még — ha csak egy módja van rá — gyerekeit szabadpályára, orvosnak, mérnöknek, ügyvédnek adja. S fokozottabban igaz ez a zsidókra. De jelentékeny akadály van annak is, hogy a falusi zsidó iparossá nevelje gyerekeit, ezt ott a falun, szakképzett ipar hiányában nem tudja megtenni, ha alaposan képzett iparost akar gyerekekből nevelni, a városba kell küldje. Ehhez azonban anyagi kitartás szükséges, ami a leggyakrabban hiányzik, de hiányzik egy olyan megfelelő hely is, ahová a gyerekeért aggodó zsidó szülő megnyugvással küldheti a fiát. Valójában ez nem csak zsidó probléma. Az utóbbi években egyre fokozódó falusi nyomor különös okul szolgál arra, hogy meneküljön onnan mindenki, aki csak tud, akár zsidó, akár nem zsidó. A falu önti a városba a sok kis iparos-tanoncot, aminek következménye, hogy a nagyobb városi központban elhelyezett iparos tanoncotthonok jelentősége egyre fokozódik. Ezt a jelentőséget az új ipartörvény is észreveszi és kelendőképpen honorálja, kelendő figyelmet szentel az állami tanoncotthonoknak, igyekszik minél több tanoncotthon alapját megvetni és ezeknek anyagi ellátását biztosítani. De ugyanakkor gondja van rá és kifejezetten megtiltja, hogy az állami, megyei, városi vagy más közintézmény által fenntartott tanoncotthonba mást, mint román szülő gyer-

meitől felvehessenek. A zsidó gyerek ki van zárva ezekből a tanoncotthonokból és tanoncotthon nélkül a vidéki zsidó gyerekek elöl el van zárva anyagi kulatás hiányában a produktív ipari pályája útja.

A városi gyerekek helyzete se sokkal fényesebb. Eddig az inas kötelező volt ugyan szakiskolát látogatni, de ennek sikeres elvégzése nem képezte a felszabadulás elengedhetetlen feltételét. Ma az inas csak úgy szabadulhat fel, ha az elbirt 3—4 éves szakfolyamról sikeresen levizsgázik. Jól ismerjük azokat a nehézségeket, melyeket ezek a vizsgák a zsidó gyerekek számára jelentenek.

Aggasztó intézkedése a törvénynek az is, mely jogot ad a munkaügyi hatóságoknak, hogy az egyes iparágakban a tanoncok számát korlátozhassa, ha abban az iparágban a munkahány nagy méreteket ölt. Joga van a munkaügyi hatóságoknak megszabni az egyes mestereknél alkalmazott tanoncok számát is, ha a mester aránytalanul több tanoncot foglalkoztat, mint amennyit abban az iparágban általában dolgozik. Más szóval minden törvényes feltétel dacára is a munkaügyi hatóságok megtagadhatják a tanoncok beszedtetését olyan esetekben, amelyeknek felülbírádása csak rajtuk múlik.

Ezek az intézkedések vannak hivatva, hogy a gyakorlatban az ipari numerus clausust megvalósítsák. Sőt a kereskedelmi numerus clausust is, mert a tanoncokra vonatkozó valamennyi intézkedés jónéhány, a törvény által felsorolt kereskedelmi ágban alkalmazott tanoncokra is vonatkozik.

Hozzávetőleges számítás szerint kétszáz ezer zsidósalád él ma Romániában az iparból és kereskedelemből, ha szűkösen, ha kínlóva is, de ennek a kétszáz ezer családnak ez a kenyere. Ez a szám, ha nem jöttek volna ezek az utóbbi korlátozó intézkedések a jövőben csak növekedett volna, mert a szabad pályáról leszorított ifjak is az iparban és kereskedelemben fognak utat törni. Ha a törvény intézkedése tényleg érvényesül és ha hatásosan fogja tudni korlátozni az iparban és kereskedelemben elhelyezkedők számát, a romániai zsidók 60—70% ára a kontár iparos és kereskedő minden nyomora vár. A zsidóság pauperizálódása menthetetlenül halad előre, de azt meg kell akadályoznunk, hogy a zsidóság újabb csoportja a lumpenproletariátus számát gyarapítsa. Az ő fenntartást ösztön veszett ki belőlünk, ha nem értjük meg, ha kellő eréllyel nem látjuk be, hogy az ipari és kereskedelmi numerus claususszal valamennyien elbukunk. Most már nem a szabadfoglalkozásuk nászánv száralakáról van szó, hanem valamennyiükről.

Talán túl pesszimiztikusan látjuk a helyzetet. De ugyan mi fogositano fel ma az optimizmusra? Legkevésbé az, hogy köztünk is csak igen kevesen látják a veszély nagyságát. A romániai zsidó sajtó nem foglalkozik ezzel a kérdéssel olyan mértékben, mint amilyent a jelentősége méltán megérdemelné.

Pedig, ha keresnénk, ha a dermetségből felocsudnánk, bizonyára megtalálnánk azt az utat, amely a várható veszélyt csökkentené. Egyik ilyen üdös út volna, ha a meglevő tanoncotthonainkat valódi életre keltenénk. Az ardeali Zsidó Árvagondozónak Clujon, Satu-Maren, Sigheten és itt Ordean is van egy-egy tanoncotthona, ha ezek ma felfelé vezető keretek között is működnek, meg van az a keret, amelyet valódi élettel megtölthetnénk. A törvény a meglevő tanoncotthonok működését jogát elismeri sőt lehetőséget nyújt arra is, hogy ezek mellett a tanoncotthonok mellett a magán és fele-

KOPROL neve egymagában is garancia a minőségért. Ügyeljen, hogy a KOPROL név a csomagoláson rajta legyen!

kezelt intézmények ipari szakfolyamokat állíthassanak és tarthassanak fenn. Ha a zsidóság megtudja teremteni a liceumokat és más hasonló iskolákat, még inkább létre tudná hozni a sokkal szerényebb kereteket igénylő tanoncszakfolyamokat. Megfelelő és áldozatkész szakembereink és tanáraink vannak. Ezek a szakfolyamok az ipartörvény kivételének megfelelő bizonyítványok kiadására is jogosultak, ami jelentőségüket és szükségüket még inkább növeli. A szakfolyamok felállításához életképes és élő tanoncotthon kell. Vegye kezébe ezt az ügyet az ardeali Zsidó Árvagondozó, a zsidó áldozatkétség ezáltal sem fog csökkenni.

Dr. Cs. A.

— Őszi és téli női divat kabát, costum és ruha szövetek nagy választékban KERTÉSZ női divat áruházban Oradea, Piața Reg. Maria 1.

— Egy 118 éves zsidó asszony halála. Varsóban meghalt Helmine Stehl nevű asszony, aki bebizonyíthatólag 118 évet élt. Haláláig teljes szellemi frissesége meg volt. Vinograd községben 105 éves korában meghalt Hersch Anger, akiről azt beszélik, hogy soha az életben, egyetlen egyszer sem volt beteg.

A nők után megfordulnak a férfiak, hogy gyakran kellemetlenül csalódnak, mert a mo' ges, tánc, sport gyakran visszataszító testzajot okoz. Többnyire mi magunk nem is érezzük, mert az ember szaglószervvel mindennemű saját szag iránt elrompult, képtelenek vagyunk a másokat zavaró kellemetlen illatot észrevenni. Nem akad senki, aki fel meri hívni figyelmét erre a kínos állapotra. A bajt megelőzendő, ajánlatos minden alkalommal, mely izzadsággal jár, szagtalanító és frissítő valódi LYSOFORM lemosást használni. A biztos hatású és megbízható LYSOFORM csak zárt üvegben valódi, kimerve nem kapható.

— Elismert tény, hogy télen a legtöbb betegség a nedves lábak következménye. Eppen a legzwegyebb emberek szenvednek ettől a legtöbbet. Legtöbb esetben azonban nem tudják, hogy a cipő, amelyet „Schmollpasztá” val gondoznak, vizhatlanná válnak, mert cipőiket különben naponta Schmollpasztával bedörzsölnék. Vizmentes cipők megvédik az egészséget.

Gyermeke iskolába jár?

Gondoljon egészségére!

Lássa el **SENLASLO** (Szt. László)

fertőtlenítő toalettszappannal Üdit — Fehérit — Fertőtlenít
DENTONAL fogpasztával

— Kubában 12.000 zsidó él. *Havanna.* Egy most megjelent statisztika szerint Kuba szigetén jelenleg 12.000 zsidó él. 1922 ig alig élt ott néhány szefárd zsidó és néhány amerikai zsidó kereskedő. Eredetileg Kuba csak átmeneti állomás akart lenni azok számára, akik innen az Egyesült Államokba akartak jutni. De mert a bevándorlási lehetőségek folyton nehezebbek lettek, lassankint megbarátságosak azzal a gondolattal, hogy ott fognak gyökereket eresztetni, ami részben sikerült is és számos iparágban nagyon szép eredményt értek el. Sokan közülük családjaikat is kivitték. A zsidó élet központja Havannában van, ahol a Hias alapította zsidó segélyintézmények nagy segítségére vannak az ottani zsidóságnak. Számos nyelvtanulást tartanak fenn, amelyen a spanyol és angol nyelvet oktatják gyermekeknek és felnőtteknek. Létezik egy zsidó népiszkola is. A „Zsidó Központ” képviseli a zsidóságot a hatóságokkal szemben és a külföldi konzulátusok előtt is.

— Lloyd George, volt angol miniszterelnök levele a zsidóságról. *London.* Nemrégiben az újabb zsidó dörzsekről a következőket írja egy levelében: Mint ahogy mindig erős követelője voltam a fair playnek a nagy nép számára s ugyanolyan erősen tiltakoztam az üldözöttek és rossz bánásmód ellen, érte őket bár Oroszországban, a cári uralom alatt, Németországban ma Palesztinában, vagy azzal az új veszedelemmel, amelynek London keleti részén és az ország más részeiben vannak kiléve. Sohasem éreztem mást mint borzalmakat azokkal a támadásokkal szemben, amelyek egy régi és tiszteletreméltó fajtaért érnek, amelynek a civilizáció mély hálával tartozik.

— Siesta Szanatorium, Budapest, I. Rák G. örgy ucca 5. December elején nyílik meg az új modern urológiai-sebészeti intézet, dr. mindszenti Lichtenberg Sándor, v. berlini egyetemi tanár, a Sankt Hedvig Krankenhaus urológiai osztályának v. igazgató-őorvosa vezetésével.

— Katholikus plébános a zsinagógában. Az esseni „Nationalzeitung” legutóbbi számában fényképet közöl, amely a város római katolikus plébánosát ábrázolja abban a pillanatban, amikor a zsinagógába lép. *Példátlan vakmerőség.* — írja a lap — hogy egy katolikus pap éppen ezekben az időkben tüntetészerűen baráti látogatást tesz a zsidók templomában. Régióta figyeljük már ezt a zsidó katolikus barátkozást, amelynek alapja: a közös gyűlölet a nemzeti szocializmussal szemben. A „Katholisches Kirchenblatt”, minden kommentár nélkül közli a „Nationalzeitung” cikkét abban a rovatában, amelyben a néci-újágok antikatholikus kirchanásait szokta közölni.

— A Huberman-zenekar tagjai Palesztinában. A „Polonia” fedélzetén 30 zeneszervező érkezett Haifán át Tel Avivba, akik valamennyien tagjai lesznek a Huberman által létesítendő zenekarnak. Az orchester egy információs irodát is létesített, ahol megfelelő felvilágosítással szolgálnak minden zenekarra érdeklő kérdésekben. A többi tagok is utban vannak Palesztina felé s nemsokára megkezdődnek a nagy próbák.

— A Goga-Cuza-párt nagygyűlése Bucurestiben. *Bucuresti.* November 8-án tartotta meg az erősen behirdetett nagygyűlést a Goga-Cuza párt, amelyre óriási előkészületek lettek, mert azt hitték, hogy 200.000 résztvevő fog megjelenni a gyűlésen. Nagy eszalódást kellett szeládságes körökben, hogy összesen 25.000 hallgató vett részt és mértékadó körök ebből, a Goga-Cuza-féle antiszemita-front gyengülésére következtelnek.

— A délafrikai bevándorlási zárlat előtt, 537 utas a Fokföldön. *Capetown.* A „Norddeutscher Lloyd” 13.000 tonnás „Stuttgarter” nevű gőzöse megérkezett Fokvárosba 337 zsidó utassal. A Hilfsverein külön kibérelte ezt a gőzöst, mert a rendes járatok hajóin már nem volt elég hely. Azért volt sürgős ez a paraszállás, mert november 1-től kezdve újabb szigorú rendelkezések vonatkoznak a délafrikai bevándorlókra, viszont a „Stuttgarter” október 29-én érkezett a kikötésbe.

— A brazil kormány nem engedi meg 19 ezer német zsidó letelepítését. Sao Paulóból jelentik: Dr. Messinger, a brazil menekültügyek egyik vezetője, közli a Zsidó Táviraleti Irodával, hogy a brazil kormány néhány nagy földtulajdonosnak Mato Grosso braziliai tartomány vezetésével együtt kidolgozott tervét, hogy a tartományban 19 ezer német zsidó menekültet telepítsenek le, nem engedélyezi, azzal az indoklással, hogy a terület európai települések számára nem alkalmas.

— 27 mozgószínház van Palesztinában. *Jeruzsálem.* A legújabb kimutatások szerint 27 mozi van Palesztinában, ebből hét Tel Avivban, négy Jeruzsálemben, és kilenc a különböző más településeken. Vannak az arabokta helységeken is mozik. A Jeruzsálemi, tel avivi és haifai mozgószínházak összbefogadóképessége 5000 személy. A legnagyobb a haifai Amfiteatrum, amelybe 2000 személy fér el. A tel-avivi mozilátogatók számát 30-35.000-re becsülik hetenként, Haifában 20.000-re, Jeruzsálemben 10.000 látogatója van a moziknak hetenként.

— Arab akció a zsidó földvásárlás ellen. *Jeruzsálem.* Arab előkelőségek gyűlést tartottak Jaffában, amelyen az arab ifjusági szervezetek is résztvettek. Ezen számos panasza hangzott el arravonalkozólag, hogy számos arab földbirtokos földet ad el zsidóknak. Az idősebb arab vezetők ezt a tényt, arra vezetik vissza, hogy gazdasági szükségszerűség viszi rá az eladókat arra, hogy így cselekedjenek. Erre az ifjusági képviselői kijelentették, hogy erőszakkal fogják megakadályozni a földek átadását zsidók számára.

— Jóimenő városi gyógyszerár bérője, csinos és komoly fiatal gyógyszerész feleségül venne egy 22-25 éves urileányt egy millió lel hozománnyal Bővebbet „Mirea” házasságközvetítő irodánál, Cluj, Regele Ferdinand 116.

— Új stratégiai utak épülnek. *Jeruzsálem.* A Gaza és Akaba közötti utat, amelyet már régen terveznek, most megvalósítják. 20 méter széles ut készült, amelyen nehéz harci kocsik és ágyúk is közlekedhetnek majd. Most vasútvonal is épül Gaza és Akaba között. A vasútvonal parallel fog haladni az országgal és egy esztendőn belül elkészítik. Akaba mellett nagy repülőállomás létesítése befejezés előtt áll.

— A paraguay-i zsidók. *Páris.* A paraguay-i kormány Asuncion fővárosban élő néhány száz zsidó családot az alternativa elé állította, hogy elmennek az ország belsejébe mint földművelők, vagy el kell hagyni az országot. A Hicem emigrációs iroda egy külön delegátust küldött Asuncionba, ahol keresztülvitte a kormánytól a rendelkezés visszavonását. A delegátus különben tárgyalások folytat a kormánnyal, az emigránsok elhelyezéséről illetőleg.

— Az iraki zsidóság szomorú helyzete. *Bagdad.* Annak dacára, hogy az új kormány kijelentette, hogy antiszemita kilengéseket minden körülmények között meg fog akadályozni, a zsidóellenes kilengések folytatónak Irak városában. Bagdadban „Fekete Kéz” aláírással röpcédulákat terjesztenek, amelyekben a zsidók kiirtására szólítják fel a lakosságot. A röpcédulában áll az is, hogy a „Fekete Kéz” 600 tagja ennek a mozgalomnak polnirajának tekinti magát. Az új iraki kormány mostanig semmit sem tett annak megakadályozása érdekében, hogy ez a társaság megszüntesse ártalmas tevékenységét.

— A lengyel egyetemeken nem lesznek »gettopadok«. *Varsó.* A lembergi egyetem rektorához kérelmet nyújtottak be a nemzeti demokrata diákok, amelyben azt kérik, hogy »gettopadok»-at állítsanak fel az egyetemek termeiben. A rektor a kérelmet határozottan elutasította. Ezzel kapcsolatban kijelentette, a rektor, hogy „nem térünk vissza a XII. századba.” Azután kijelentette, hogy tekintettel arra, miszerint az egyetem rektorátusa nem vállalhat felelősséget a rendbiztonságért, elhatározták az egyetemnek és technikai főiskoláknak bizonytalan időre való bezárását.

— A német fajvédelmi törvény. *Berlin.* Büntetőtörvénytervezet készült, amelynek sok »forradalmi» újítása lesz. Így például minden német állampolgár felelősséggel tartozik azért, a bűnökért is, amelyet a német birodalom határain túl is elkövet. Ezek közül mindenki, akit »fajgyalázasón» érnek, vagy azzal gyanúsítanak, feltétlenül bíróság elé állítandók és három hónapnál kisebb időre el nem ítélték. Az új törvénytervezet előzetes »biztonsági intézkedéseket» is fog tartalmazni arravonalkozólag, hogy megelőzze ezeket a fajgyalázas kísérleteket. Ezért bizonyos elővigyázatossági intézkedéseket is fog tartalmazni. Azokat, akik a fajgyalázas bűnbeismétellen belesznek, sterilizálni fogják, függetlenül attól, hogy először milyen büntetést kapott. Az új törvény, eltekintve attól, hogy rendkívül szigorú büntetéseket helyes kilátásba, sokkal súlyosabban kifogásolható abból a szempontból, hogy a denunciacióknak és zsarolásoknak ad majd tág teret.

— A »nagy hegy«, amely a nemzeti szocializmust érte. *Berlin.* Herheimben a nemzeti szocialista párt tízéves fennállási jubileumát ünnepelte. Dr. Ley, birodalmi szervezőbiztos a következőket mondta az ünnepségen: A mi nemzedékünk kapta az emberiség fennállása óta azt a nem létező köveget az é g l e k t ő l, hogy lehetséges van a zsidóságot visszakergetni az ázsiai sivatagba.

— Disraeli és Reading is indexen vannak. Lapunk más helyén megemlékezünk arról, hogy Dr. Frank birodalmi német igazságügyminiszter rendelkezése értelmében indexre tették az összes jogászokat, akik zsidók, vagy zsidószármazásúak voltak. Így többek között osztrák, esehországi és olasz zsidókat is indexre tettek. Nagy érdeklődést keltett London illetékes köreiben az is, hogy *Disraeli volt angol miniszterelnököt és Lord Readinget, India volt alktrdiyát is az indexre tették között találják.*

— Zsidók Írországban. *Dublin.* A dublini polgármesternek Byrneznek, valamint Dr. I. Herzognak Írország grandrabbijának jelenlétében avatták fel a legmodernebb technikai tökéletességgel felszerelt új dublini vágóházat, amelyet a hitközség létesített. Dr. Herzog főrabbi kihangsúlyozta beszédében, hogy az ir szabadállamban a zsidók teljes szabadságot élveznek. Csak egy rituális szempontnak megfelelő vágóház hiányzott, amely biztosította volna a zsidóság husellátását. A most létesített vágóházzal, a zsidó lakosság egy nagy szükséglete nyert kielégítést. A szakemberek száza, a pszichológia, anatómia és higiéné legkiválóbb szakemberei leghatározottabban állítják, hogy az összes vágóház szisztémák közül, a rituális vágás a leghumánusabb. Byrne polgármester beszédében hangsúlyozta, hogy az ir és zsidó lakosság között uralkodó békés egyetértés a jövőben is meg lesz és az állam javát fogja szolgálni. R. Briston katolikus lelkész kijelentette, hogy a mai ünnep jele annak, hogy az ir nemzet, saját uralma alatt, mindenkor toleráns és igazságos. Az „Irish Times” lap az ünnepségről ir és hangsúlyozza, hogy az ir szabadállamban egyáltalán nincsen zsidógyűlölet. Írország nyíltan és anélkül, hogy nagy ügyet kerekíteni belőle, zsidó polgárokat teljesen egyenjogúnak ismeri el.

Ha Brasovba jön és jól akar élni, úgy okvetlenül keresse fel a Kahán orth. kóser vendéglőt, a Strada Voevod Mihai 13, et. II. szám alatt.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

Megnyílt

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

BUCUREȘTI,

Str. Lipscani 7.

Elsőrangú erdélyi konyha!

Krakko zsidósága óriási részvét mellett temette el Dr. Osias Thont

Dr. Osias Thon

Krakko Dr. Osias Thon, a világszerile ismert és becsült lengyel zsidó vezér, óriási részvét mellett temették el. A város zsidó negyedében valamennyi zsidóüzenet zárva volt. Már a kora reggeli órákban óriási tömeg hullámzott az utcákon, hogy ideje-

korán résztvegyen a temetésen. Az ablakokban gyászfátyollal bevont gyertyák égnek és az erkélyekről fekete és kék-fehér lobogók lengtek. Varsóból, Lodzról, Lembergől, nagy küldöttségek érkeztek, különösen a cionista szervezetek megbízottai jöttek nagy számmal. Szilézia és Kleinpolen valamennyi helységéből megérkeztek a rabbik és hitközségi vezetők, hogy utolsó üdvözlőiket és tiszteletüket megadják a nagy zsidó vezérnek. A krakói hitközség és rabbinátus teljes számmal jelentek meg, hiszen Dr. Thon negyven éven át vett részt szakadatlanul annak dicső munkájában. Részt vettek a temetésen Krakko városának vezetői és a vajdaság megbízottai is.

Harmincezer ember kísérté utolsó útjára a nagy zsidó vezér. Különösen impozáns volt az ifjuság részvétele, akik zászlók alatt kísérték a menetet. Sokszáz ifju különösen a

Makkabi tagjai tartották fenn a rendet, amely mintaszerű volt. A temelési menet lassan haladt előre és a híres keskeny krakói getto-uccákon álmelve, minden zsinagóga és tanház előtt megállott, ahol gyászmák hangzottak el. A temető szertartási termében csak a hozzátartozók, a hitközség vezetői és az idegen delegátusok fértek be. Gyászbeszédek, az elhunyt kívánságához képest, nem hangzottak el.

Az imák után, vállukra vették a koporsót a hívek és a cionista vezetők és örök nyugalomra helyezték, sok ezer őszintén gyászoló könnyei között a nagy halott földi maradványait.

A díszsírhelynél, ahova nyugvóra tért a zsidó vezér, Schmelkes rabbi recitálta a szokásos imát és Schorr professzor Varsóból, mondta el a kaddist.

Nagy veszteség Thon halála a lengyel zsidóság számára, mert nagy szervező, nagy szónok és kiváló ember volt: aki negyven éven át dolgozott a zsidóság javára.

A lengyel cionista szervezett gyásznapot rendelt el, ez idő alatt semmiféle mulatságot nem engedélyeznek. Rendkívül sok kondoláló lávirat és levél érkezett a világ minden részéből.

Jeruzsálemben mély részvételei kellett Thon halálhíre, a Jewish Agency épületében azonnal gyászülést hívott egybe Ussisckhin, aki kegyeletos szavakkal emlékezett meg a zsidó reneszansz mozgalom nagy halottjáról. A zsidó nemzeti intézményének fél órára felfüggesztették munkájukat, a gyász jeléül.

Wegdwood ezredes interpellációja az angol alsóházban, Palesztina kérdésben

Az alsóház ülésén Wegdwood ezredes interpellációt intézett Ormsby Gore gyarmatiügyi miniszterhez, amikor is azt kérdezte, hogy mikor fegyverezik le már a palesztinai arabokat, anélkül, hogy a zsidókat is megfosztanák fegyvereiktől, mert hiszen a zsidók alapján önvédelemből tartják fegyvereiket.

Ormsby Gore miniszter azt válaszolta az interpellációra, hogy mindazokat lefegyverzik Palesztinában, legyenek azok zsidók, vagy arabok, akik jogosulatlanul viselnek fegyvert. A miniszter azt is mondotta, hogy nem bír tudomással arról, mintha a mufti szervezné ezt a bojkottot. Szószertart ezt mondotta a miniszter: „Tudom ugyan, hogy bizonyos arab körök zsidóellenes bojkottot hirdetnek, azonban arról nincsen kezelem közzé semmiféle bizonyíték, mintha ezt a mufti rendezné.”

Wegdwood ezredes azt kérdezte továbbé, hogy van-e a kormány birtokában olyan kimutatás, amely összegileg feltüntetné mindazokat a károkat, amelyeket a zavargások okoztak a zsidóknak? És vajon ki fogja megtéríteni ezeket a károkat?

A miniszter azt válaszolta, hogy a főkormányzóhoz kérdést fog intézni, hogy vajon van-e ilyen kimutatás és ha igen, úgy kéri fogja annak befűldését. Viszont, hogy ki fogja fizetni a károkat, erre nem tud választ adni.

Wegdwood további kérdése: Tudja-e már a kormány, hogy honnan volt a fölkelőknek pénze ahhoz, hogy hat hónapig folytassák az ellenállást és honnan szerezték a szükséges fegyvereket? A miniszter erre azt válaszolta, hogy erre vonatkozólag majd minden felvilágosítást megad a főkormányzó, aki mindent elkövet, hogy kikutassa ezeket a forrásokat.

Végül utolsó kérdése ez volt az ezredesnek: Tud-e arról a kormány, hogy a német kormány 8000 márkát ígért kienged az országból, ha 50% ot átadnak a kor-

mánynak és hogy az angol kormány ilyen értelemben beengedi a kvótát. A miniszter válasza: nem tartja okosnak, ha a mai helyzetben a bevándorláshoz szükséges anyagi kvótát leszállítassák.

Ezer zsidó fiatalember gyalog indult Palesztinába

Megírjuk már néhány héttel ezelőtt a tervet, amely szerint ezer zsidó ifju Varsóból utra akar kelni Palesztinába. Gyalog akarnak nekifutni, hogy ezzel felhívják a világ figyelmét a lengyelországi zsidó nyomorra és arra a körülményre, hogy sokan akarnak közülük Palesztinába menni, hogy ott új életet kezdhessenek.

Múlt heti számunkban nagy riport keretében megírjuk Dr. Vilhelm Rippel, varsói zsidó ügyvéd elkeseredéstől fűtött nyilatkozatát, amelyben határozott célzást tesz a „felszabadulás felvonulása” megindulására. A cionista szervezetek, még a revizionisták is, ellene voltak a tervnek és óva intették az ifjuságot a terv megvalósításától.

Ennek ellenére november 16 án elindult ezer zsidó ifju Varsóból, azzal a céllal, hogy Lublinon át, Roméntén keresztül gyalog elinduljanak és Konstanzában hajóra szálljanak. Varsóból 200 fiatalember indult el és azt tervezték, hogy utközben fognak hozzájuk csatlakozni a többiek, akiknek valamennyien utielelük volt. A kétszáz ember kék fehér lo bogóval indult el, énekelve, kokárdákkal, a virággal díszített varsói zsidólakta uccákon keresztül. Piry községig érkezeli el a menet, Varsó mellett fekvő, legközelebbi helységig, ahol csendőrség állotta útján a menetnek. A csoportot a csendőrség feloszlatta, akik visszatértek Varsóba. Dr. Rippel t lefartóztatták és később szabadságra helyezték. A fanatikus fiatal ügyvéd környezetéből olyan

felvilágosításokat adtak, hogy az akciót folytatni fogják mindaddig, amíg a világ fel nem figyel, a lengyel zsidóságra, a „szegények szegényeire” és amíg nem biztosítják a zsidóság jogát, hogy felépíthesse országát Palesztinában.

A terv, bármennyire fantasztikus, de azért nagy hatást kell kiváltson, mert tanujele annak, hogy milyen nagyfotó az elkeseredés, amely a lengyel zsidó ifjuság körében uralkodik, részben az állandóan fokozódó antiszemilizmus, másrészt a palesztina nehézségek miatt.

Ciano és Neuman

Kevés orvosprofesszor kapott annyi ingyen reklámot a világsajtóban, az utóbbi évtizedben, mint Neuman professzor, a híres bécsi fülspecialista, ktről mi is többször írtunk.

Megírjuk már többször, hogyha a volt spanyol királyi udvarnál beteg volt valaki, kimondták a szentenciát: hívjuk Neumant.

Ha londoni udvarban beteg valaki, kimondják rögtön: hívjuk Neumant.

Ha pedig egy híres ember Keleteurópa felé veszi útját, megáll Bécsben legalább néhány órára, hogy „felszaladjon” Neumanhoz. Így legelsősorban VIII Eduardot említjük, aki legutóbb is „felszaladt” Neumanhoz.

Most Ciano gróf, (olvass csáno gróf és nem ciano gróf, mint cianozni) volt fontos ügyben Wien szép városában. Ő is „felszaladt” egy kicsit Neumanhoz. Közben meghívta Roméba, hogy tartson az ottani egyetemen előadást.

Neuman professzor ur „divatban” van. A hölgyek világszerile cukorsüveg kalapot hordanak. A férfiak — Neumant. Direkt passzió lehet most egy gazdag embernek, ha a füle fáj. Elmegy Neumanhoz. Mert Neumanhoz menni mondin dolog leit. Ki nem jár Neumanhoz? Minden rendes ember el kell menjen Neumanhoz.

Neuman — egy „giter jid” lett. Mindenki megáll nála, mert ma nem lehet valaki mértékadó tényező Európában, ha nem jár Neumanhoz.

Különben meglátszik a világ során, hogy süketek az államférfiak. Nem hallják a nagy lármában egymást és nem hallják, hogy mit és mennyit szenvednek az európai milliók.

Rosszul hall Eduard és rosszul hall Ciano. Valamennyien nehezen hallanak. De ahhoz ezer Neuman is kevés volna, minden tudományával együtt, hogy ezt az általános süketiséget meggyógyítsa. Csak az ágyuk dörögését fogják majd meghallani — de akkor már késő lesz.

קנה מיד עמיד !!!

Háló **B Modern**
Ebédő **U Elegáns**
Konyha **T Masszív**
Iroda **O Tartós**
Kombinált R Olcsó

mindennemű tömegcikkek és épületmunkálatok csak az Iclod-i Torá im Derech

Erecz műasztaloságnál. Cim:

TÂMPĂRIA T. I. D. E. ICLOD jud. Someş

PALESZTINA

Hogyan dolgozik a királyi bizottság?

A esztendőki megnyitó ülésről a következő részleteket közlik: Délután 3 órakor kezdődtek meg a tanácskozások. A fő kormányzó a nemzeti himnusz hangjai mellett lépett a terembe. A zenét az előcsarnokban felállított zenekar szolgáltatta. A terem díszesen fel volt virágozva. Az asztalról ültek a királyi bizottság tagjai, a fő kormányzó az asztal jobb oldalán foglalt helyet. Az üdvözlőbeszédet, amelyeket már közöltünk, héber és arab nyelven is tolmácsolták. A dekrétumot, amely a bizottság kinevezését tartalmazza, állva hallgatták végi a jelenlévők. Az első sorokban, amelyeket a hallgatóság részére tartottak fenn, a magasrangú tisztviselők foglaltak helyet. A második sorban ültek az egyházak képviselői, a mufti kivételével. Azután a különböző államok konzuljai ültek, hátrább a Jewish Agency és a Waad Leumi tagjai foglaltak helyet. Az egész ceremónia 45 percig tartott.

Pénteken a királyi bizottság Seih el Badha szállott ki. Szombaton körutat tettek Hebronban, Beer Sebában és Gazában, onnan pedig Rechobolba mentek. A körutazáson megfigyelték Petach Tikvét is és Tel Mondot. Voltak Tel Avivban és Ramlehban is.

A következő esztendőknél a fő kormányzó nál estély volt. A kormányzó palotájához vezető uton szegeket szortak el, ami miatt számos autódefektet kaptak az autók, amelyek az estélyre igyekeztek.

Az országos főrabbi kiáltványt boesájtott ki, amelyben többek között felhívják a lakosságot, hogy fogadja szeretettel a királyi bizottságot, mert az angol kormány megbízottai, azé a kormányé, amely kötelezte magát arra, hogy helyre állítja a zsidó nemzeti otthonát. A kiáltványt Jacob Meir, Frank és Webber rabbik írták alá.

Súlyos ellentétek a telavivi városi tanácsban. A telavivi városi tanács ülésén Rokeach, a fő kormányzó által kinevezett új főpolgármester kijelentette, hogy a kinevezését elfogadja. Chelouche a városi tanács által megválasztott főpolgármester figyelmeztette Rokeachot, hogy a fő kormányzónak a város belügyeibe való beavatkozása Tel-Aviv autonómiáját veszélyezteti és ezért felszólítja, hogy ne fogadja el a kinevezést. Rendkívül heves vita után a városi tanács 8 szavazattal 7 ellenében bizalmatlanságot szavazott Rokeachnak. Rokeach leszavazása várható volt és így az felhívást nem kellett. Valószínűnek látszik, hogy a telavivi polgármesterkérdést csak új választások kitrásával lehet megoldani. A városi tanács ugyanezen ülésén Brandeist 80 éves születésnapja alkalmából egyhangulag Tel-Aviv díszpolgárává választották.

A telefonnal rendelkezők száma Palesztinában január 1-től szeptember 1-ig 7530-ról 8166-ra emelkedett. Ebből Jeruzsálemben van 2132, Haifában 1873, Tel-Avivban 2905, a többi a kisebb helyeken oszlik meg.

A tejtermelés, a nyugtalanságok ideje alatt erősen visszafejlődött. A Tnuva termelőszövetkezet ennek folytán kevesebb tejet és vajot hoz a piacra, ami a nehezen meghódított piacra való tekintettel, súlyos károkat jelent a zsidó mezőgazdaságra.

A mezőgazdasági termények nagykereskedői indexe 1936 szeptemberében, az elmúlt évi hasonló időszakkban megállapított árakhoz képest 5,7% emelkedést mutat. A termények és hus 9,6% al, gyümölcsöké 8,7% al, más termények 1% al emelkedtek.

Egyiptom és Palesztina közötti kereskedelmi szerződés jött létre. A megállapodás szerint vám és közlekedési költségek, (fuvarok) csökkentek a két állam között, hogy ezzel élénkítsék az egymásközötti forgalmat. A megállapodás 1937 augusztusáig van érvényben és azután, a két állam érdekelnek megfelelően bizonytalan időre meghosszabbítható. Különböző háromhavai felmondási idő is van.

Huszonegy angol esett el. Az angol alsóházban Despencer Roberston őrnagy kérdést intézett a hadügyminiszterhez, hogy közölje, hány angol katona esett el a nyugtalanságok óta Palesztinában? A hadügyminiszter azt válaszolta a kérdésre, hogy összesen 21 angol katona halt meg arab golyóktól és szerencsétlenségek folytán. Összesen 131 ember sebesült meg az angol katonaság körében.

Kaukdji felkelővezér felhívása. Korábban rendeletet adott ki az angol kormány, amelyben megtiltotta, hogy Kaukdji nevét ki nyomhassák. Ezt a rendelkezést most visszavonták. Egyidejűleg megjelent Kaukdji egy felhívása, amelyben ömlengő frázisokban ír a felkelők eddigi tevékenységéről és amint írja amikor kell újra sorompóba fog állani a palesztinai arabság „érdekeiben”.

Kartellek létesültek Palesztinában. A zsidó ipari körökben folytonos kartelltervek észlelhetők. Így kartell kötöttek egymással a textilgyárosok és élelmiszertermelők, Tényalások vannak folyamatosan arravonatközölg, hogy a gyógyszerészeti szakmában is kartell létesüljön. A kartellek ár és kondíció megállapodásokat kötnek. (Az hogy az arab és zsidó cégek együttműködnek, vagy sem, arról nem szólnak a hírek).

Rav Duschinsky és az anglikán püspök azonos felhívása. A szentföldi egyházak fejei megkeresést kaptak a kormánytól, amelyben felkérték őket, hogy nyilatkozzanak a sajtó részére, amelyet egyöntetűen adtak ki, abból az alkalomból, hogy a királyi bizottság Palesztinába érkezik. Rav Duschinsky, a palesztinai koelel és vallásos zsidóság vezére teljesen azonos nyilatkozatot adott ki és írta alá, mint amelyet a Jeruzsálemi anglikán püspök aláírt. Ebből a felhívásban az egyházfők kihangsúlyozták, hogy a Szentföldön minden körülmények között meg kell óvni a nyugalmat és a békét, mert csak így tud fejlődni tovább ez szentföld, amely három vallásnak megszentelt humusza. A „Tim es” leközölte ezt a felhívást és azt a kommentárt fűzi hozzá, hogy Palesztinát valóban nem lehet rideg imperialista szemmel nézni, mert hiszen ez olyan terület melyet megértéssel és szeretettel kell értékelni.

Lord Melchett ajánlata. Lord Melchett a „Speciatorban” cikket közöli, amelyben egy nagyszabású kivándorlási tervet részletez, amely szerint Közép és Kelet-európából évente 35 000 fiatal zsidót, 18-19 éveseket kellene kitelepíteni, különösen Lengyelországból. Ezáltal, ha tervszerűen halad a munka, 20 év alatt a lengyel zsidóság száma jelentős mértékben apadna. Ha még Németországból, Csehszlovákiából, Ausztriából és Romániából is kitelepítenék a „főtörséget”, akkor évente 60-70.000 zsidóról volna szó, ami idővel megoldaná a zsidókérdést, amely egyszerű matematikai problémává egyszerűsödne. Ma ezerszerre fontosabb ez, amikor a zsidóság teljesen leszegényedett és elayomott az antiszemitizmus folytán. A lord az európai hatalmak erre vonatkozó konvencióját sürgeti, mert különben aggasztó méreteket öltene a zsidóellenes hangulat szerte Kelet és Középeurópában.

Elbocsájtották a zsidó segédrendőrség tagjait. A zsidó segédrendőröket, akiket a nyugtalanságok idején vettek fel, most elbocsájtották állásukból. Joffa kerületében a 400 segédrendőr közül 300-at elbocsájtottak. A héber sajtó megállapította, hogy a segédrendőrség igen nagy szolgálatot tett a nyugtalanságok idején, az ország nyugalma érdekében. Bebizonyosodott — írják a héber lapok — hogy mennyire fontos és szükséges volt a zsidó segédrendőrség.

A telavivi kikötő forgalma egyre élénkül. A napokban két újabb, zsidó tulajdonban lévő és zsidó személyzettel dolgozó hajó kezdte meg a járatot Tel-Aviv és az egyiptomi kikötők között.

Új ablak- és tüköruveggyár Haifában. Palesztina Plate Glass & Paint Works, Shepherd Tobias & Co. néven megindult. A gyár a legmodernebb gépekkel lett felszerelve. Gyártmányait nem csupán Palesztinában, hanem Szíriában is elakarja helyezni és a Közelkelet többi országaiban is.

Rövid hírek a szentföldről. Sigfried Oppenheimer 25 éves munkást egy Herzlia melletti kolonán holtan találták. A nyomozást megindították az ismeretlen tettesek ellen. — Ben Zion Ketzenellenbogen 22 éves Brit Trumpeldoristát, aki október 17-én két arabbal összetűzött, kaució ellenében szabadlábra helyezték. — Az „El Dsamea” el-Islamia” című lap, amely az Istaklal párt lapja, írja, hogy az arab foglyok éhség-sztrájkba léptek, amiért a fő kormányzó jóváhagyta annak a két arabnak halálos ítéletét, akik bebizonyíthatóan rálöttek az angol csapatokra. Néhány nap teljes nyugalom után, újból nyugtalanságokról érkezik hír, így Saronban, az ott áthaladó zsidó autóbusszal lövéseket adtak le. November 17-re volt kitűzve a két arab halálos ítéletének végrehajtása, amelyet felsőbb rendelkezésre elhalasztottak. — A legfelsőbb arab komité bucsubankettet adott Mae Donnel legfőbb bíró tiszteletére, aki rövidesen ellávozik Palesztinából. Mae Donnel a múlt beszédére válaszolt a banketten. — Tel-Aviv és Haifa kereskedőinek szövetsége kötelezte magát arra, hogy 33 olyan gyártmányt, amelyet eddig nagyrészt külföldről importáltak 500.000 font értékben az országban gyártottakkal fog átvenni. — A Paleor jelentése szerint, amelyet nem erősítettek meg. Lord Winteron, Lord Lloyd és Lord Beaverbrook angol arisztokraták, akik pro-arab beállítottságukról ismertek, 250.000 font tőkével egy „Pan Arab Corporation” címen bankot alapítanak, amely zsidómentesen alakulna meg. — Edmond de Rothschild halálának második évfordulóján, Pordess Hanna-n és Sichron Jakob ban gyászistentiszteletet tartottak. — A palesztinai orvos-szövetség elnöke Dr. Josif Stern 73 éves korában elhunyt Tel-Avivban. — Jaffában néhány zsidót, akik átmentek Tel-Avivból, üzleteik lebonyolítására, megtámadták az arabok és megverték őket. — Klar Wittkin mellett megtámadták egy munkáskülönlítményt, amely összeesésénél Jichal Kasher nevű munkás súlyosan megsebesült és néhány órára rá meg is halt. Az elhunyt az elsők között volt, akik a Klar Wittkin-i kolonán letelepedtek. Nős volt és két gyermek atyja. — Zichron Jakob mellett egy éjszaka kilene arab bandita megtámadta az arab falut és pénzt követeltek, meg élelmiszert. Amikor ellentálltak a lakosok, készszerűsokkal számosat megsebesítettek. Egy 25 éves arab parasztot agyonlöttek.

Budapestre utazók figyelmébe!

Orth. kóser penzió Budapest központjában, Andrassy-ut 43. szám Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszt szobák, folyóvízzel. Kivánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné Kármel-pansio (Andrassy-ut 43)
Telefon: 12-89-67.

vagy Oradean özv. Sirasser Ignátné
Str. Nicolae Iorga 17 szám alatt.

Perzsaszőnyeget, gyapjufonalakat
bizalommal

Schulhof Emilné-től
vegyen

ORIENT

Szövőiskola Oradea
Str. Ep. Clorogariu 14.

Szakszertű szőnyegjavítás! Állandó tanfolyam!

(Folytatás a 2-ik oldalról.)

kül a zsidó existenciának terén; amidőn látnak, hogy felnövő ifjúságunk nem tud elhelyezkedni a községi, városi, megyei, állami hivatalokban; de sőt az állam kiterjeszti figyelmét arra is, hogy a magán-vállalatoknál is percentekre korlátozza a kisebbségi emberek élethelehetőséget, akkor természetesen kell találni mindenki, hogy az Irodának ilyen nagy horderejű problémával szemben nem szabad a desinteressment-ot játszani.

A gabella, az intézmények egyetlen pénzügyi alapja — veszélyben

A hitközségi alkalmazottak nyugdíj kérdése, életbiztosítása már nem is probléma többé. A gabella kérdése, amelyről a Cluj Curie de Apel egyik ülésében olyképen emlékezik meg, mint egy antiszociális intézkedésről, amely már a spekulatív törvény hatálya alá tartozik, ma már nincsen törvényileg védelmezve. „A fekete vágás”, amely egyre jobban harapódzott el és amely megrendíti a hitközségek anyagi forrásait, nem talált megtorlásra az Iroda részéről. Ez a kérdés szorosban összefügg a szefárd irányzatnak erőszakos előretörésével. Akkor jó volt a fekete vágás, hasznos volt. Még élénken emlékszem a salmárl főrabbinak arra a kijelentésére, hogy nem lehet lelkiismereti kényszerű törni a „pasemok” részéről, a hitközségekkel szemben és ezért legálisan jelentették ki a fekete vágást. Akkor nem lehetett „iszeri” kiadni, — akkor nem lehetett tréfának nevezni az idegenből hozott húst, — akkor megszűnt a vallási parancs és most, most már késő, mert senki nem respektálja és legkevésbé az adminisztratív hatóságok, amelyek törlik, hogy intézményeink egyetlen pénzügyi alapja elveszzen és egyes lelkiismeretlen banditák kezébe és zsebébe kerüljön a jövedelem. Ahelyett, hogy ennek a felkelőnek a fellépésekor rögtön a bírtásra törekedtek volna, türtel, segítettek ennek a felkelőnek a terjedéséi, amely gennyes váladékával megfertőzte hitközségünk szervezetét.

A szombati irás kötelezettsége alól felmentett gyermekek — továbbra is lelki kényszer alatt állanak.

A gyermekeinknek a szombati irás alóli felmentése az állami intézetekben többszöri miniszteri ígért és rendelt dacára sincs végrehajva a említett gyermekeink nagyrésze kikerült az iskolákból, kénytelenek magán-tanulók válni, ami viszont olyan nagy anyagi megterhelést jelent a szülőkre, hogy nem bírják a tandíjakat megfizetni. Itt össze kell fogjanak az összes zsidó szervezetek, élén a Központi Irodával és ha kell úgy panaszi kell benyújtani a Népszövetséghez, a békeszerződésnek kisebbségi pontjainak és az alkotmány törvénynek súlyos megsértéséért. Vallásunk jogait nem egyes igazgatók és miniszter kénye kedvéből kell függővé tenni, hanem törvényesen és intézményesen biztosítani. Ez az Iroda hivatala és itt kell megmutassa erős elhatározását és nem csak a éjelen kérdésekben.

Az iroda mai összetételében továbbra is alkalmatlan lesz az alkotásra.

Felhozhatnák még ezernyi olyan kérdést, amelyről kimutathatnók, hogy ezekkel is foglalkozni kellett volna az Irodának. Nem tesszem helyszűke miatt. De fájdalommal kell leszögezzem azt a felismerésemet, hogy az Iroda mai összetételében, mai szerkezete mellett nem lesz képes felemelkedni arra a magaslatra, amelyet töle a történelmi idők megkövetelnek; nem fog tudni küzdeni olyan elszántsággal a veszélyeztetett hitközségi autonómiáinkért, amit azért boldog emlékezetű elődeink küzdöttek.

Muradni fog az eddigi rendszer minden vonalon. A rabbi nem lesznek hallandók korlátozni működésüket kizárólag vallási kérdésekre, mert szerintük minden kérdés egyben vallási kérdés is.

A világot vezetőket továbbra is olyanok fogják képviselni, akik hűséges szolgái ma-

radnak a salumarei csodarabbinek és kimaradnak belőle a nagyhitközségek értékes és harcos zsidó közéleti vezetői.

Új módszereket, új utakat követelünk.

Az egyedüli megoldás: Tegyük magunkévá az Oradeán a „Hitközségek Szövetsége” címen kidolgozott elaborátumot, fogadjassuk ezt el Ismét hitközségeinkkel, csatlakozzunk le ehhez, hívjuk életbe és az lesz egy erős, életképes átfogó hitközségi szervezetünk, amely foglalkozni fog a zsidóságot érdeklő nagy problémákkal. Ettől függetlenül megmaradhat a Központi Iroda is, amely élni fogja a maga exkluzív életét és talán, idővel meg fogja látni, hogy mi jót akarunk; mi építeni és nem rombolni akarunk őseink örökségén; mi áldozatot akarunk hozni hitközségi intézményeinkért és nemcsak előszobáznai a miniszterek előszobáiban, mert mi akkor is zsidók leszünk, amikor a Miniszter urat már rég elfeledték.

Új módszereket, új utakat követelünk. Ha ehhez rabbijaink is hozzájárulnak, mi boldogan és szeretettel meg fogjuk őket hallgani, és tanácsokat kikérni. Ha nem akarnak megbarátkozni az új idők ritmusával, engedjenek minket külön megszervezedni és dolgozni és mi igérjük nekik a mi munkánk meg fogja erősiteni vallási intézményeinket is, hogy újra fejlődhessenek, virágozzanak.

Nem akarunk „loyalisak” lenni a mindenkori kormányok előtt. Utáljuk már ezt a mentalitást.

Csak az érdem jogokat, aki érette küzdeni is tud s nem csak kérni, vagy azt baksison megvásárolni.

A választó nagygyűlésnek jó munkát kívánok.

— Házasság. Izsák Renée és Steingieser Menyhért f. hó 22 házasságot kötöttek.

— 5 napi fogház és 300 dinár pénzbüntetés a »bűdös zsidó« kifejezésért. Petrovgrad-Nagybecskerek. A petrovgradi bíróság rendkívül érdekes becsületsértési pert tárgyalt az elmúlt napok folyamán. Eckstein János bűrgyáros felesége indított keresetet Jovanovics munkáspénzügyi tisztviselő felesége ellen. Gyurgyevics Mirko büntetőbíró előtt Ecksteinné előadta, hogy Jovanovicsné az ő házukban lakik és egy szóváltás során az alperes a következő sértő megjegyzést kiáltotta fel: — Nem muszáj nekem egy ilyen bűdös zsidóasszony házába lakni. — A tárgyaláson Jovanovicsné beismerte, hogy az inkriminált kifejezést használta, de azzal érvelt, hogy azt felindult állapotban tette. A vádlott védője kérte Jovanovicsné felmentését azon a címen, hogy az általa használt kifejezés nem képezhet becsületsértést, mert ez a vidéken szójárás. A bíróság azonban a vád álláspontját tette magáévá és Jovanovicsné példás büntetéssel sújtotta, amennyiben 5 napi fogházra és 300 dinár pénzbüntetésre ítélte. Indoklásában a bíróság kifejtette, hogy a vádlott által használt kifejezés súlyosan sérti az ország zsidó polgárainak önérzetét és becsületét, melyet a legpéldásabb szigorral kell büntetni. (M.F.)

— Egy bécsi zsidó technikus nagyjelentőségű találmánya. Wien. A bécsi orvosi körökben nagy felhajtást és érdeklődést keltett Sigmund Strausz és Lieben mérnökök találmánya, amit együtt szabadalmaztattak. Egy „Cardiotoron” nevű készülék ez, amellyel az operációk alatt ellenőrizni lehet a vérnyomást és légzést. Elektromos világító jelzéseket mutat az új készülék. Weisglas mérnök, szintén zsidó, szintén közreműködött a találmány tökéletesítésén. Az új készüléket a bécsi klinikákon több mint esztendője használják nagy és tökéletes sikerrel és szakkörök véleménye szerint az operációs technikának rendkívül jelentős készülékét jelenti az új találmány. A zsidó rátermeltség újabb bizonyítéka ez.

— Tanári diplomával rendelkező, jó külsejű, havi 5000 lei fizetéssel és nyugdíj-képes állással bíró nő férjhez menne olyan, 52–56 éves urhoz, akinek Clujon megfelelő egzisztenciája van. Intelligencia és vallásosság elengedhetetlen.

Az egész világot lázba hozta egy új, amerikai gyógynövény

Ugy az Egyesült Államok, mint az összes európai országok tudományos köreit is meglepte az a rendkívül siker, amelyet egy Amerikában nem régen felfedezett gyógynövény kivonata az orvostudományban keltett. Még olyan esetekben is, ahol a beteg már 10–15 éve szenved krónikus gyomor-, vese-, vagy májbetegségben, nagyszerű gyógyszernek bizonyult. A betegek, akik már minden reményüket feladták, hogy valaha egészségesek lesznek, ma köszönőlevelek tömegét küldik: a „Gastro D.” használata után, amely ennek az amerikai gyógynövénynek kivonata.

„Gastro D.” kapható az ország minden gyógyszerárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 130 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárában Bucuresti, Calea Victoriei 124.

— Bar-Mizvo. A mercuria-ciucl zsidóság színe-javának részvétele mellett tartották meg Dr. Török L. ismert mercuria-ciucl ügyvéd és zsidó közéleti férfit László nevű fiának Bar-Mizvóvá való avatását. Az ifjú Bar-Mizvo szép beszédben tett hűségi fogadalmat, majd Krausz R. főrabbi méltaita megindító szavakkal a nap jelentőségét. Ezután Grünberg Mátyás vidám toaszija következett, majd az emlékezetes ünnepség kitűnő hangulatban véget ért.

A presovi Bikur Cholim-egylet közgyűlése. A napokban tartotta meg az eperjesi Bikur Cholim-egylet évi közgyűlését, amelyen Spira Ignác elnökölt. Évi bevétel 5324 Kc volt, amelyet gyógyszerre és orvosokra költöttek el, az egyesület céljainak megfelelően. Az elnöknek és az elnökségi tagoknak jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak és újra megválasztották az eddigi vezetőséget.

Michalovcen az elmúlt héten alakult meg az országos Mizrahi Nőszervezet „Mirjam” csoportja. Dr. Sarah Tomaschoff asszony, az országos szervezet elnöknője személyesen vett részt az alakuló közgyűlésen, melyen a város legelőkelőbb vallásos zsidó asszonyai jelentek meg. Az elnök nő rendkívül érdekes és hívós beszéde után a jelenlevő hölgyek, valamennyien bejelentették, hogy hajlandók résztvenni a Mizrahi-nőszervezet munkájában. Az alakuló közgyűlés ideiglenesen a következő vezetőséget állította a „Mirjam” szervezet élére; Dr. Ehrenfeld Dezsőné, dr. Go'dberger Marekné, Goldberger Henrickné, Hellinger Áronné és Giancs Mártonné. A megválasztott vezetőség azonnal lelkes munkába kezdett és hozzáálltak a tagszerzéshez, mely igen szép eredménnyel járt.

A sft. gheorghei hitközség közgyűlése, nagyszámú érdeklődő jelenlétében folyt le nov. 17-én. A mandátumok lejártával a választóbizottság dr. Kun József elnökletével új képviselőtestület megválasztását írta ki. A közgyűlés, — egyhangúlag újra Montag Imre gyárigazgatót választotta meg a hitközség elnökévé. A képviselőtestületbe 36 tagot választottak be. A távollévő elnökök Berkovits Hermann, Rosenberg Imre, Hochstädt Márk tagokból álló köldökség hozta a közgyűlés elé, akik megjelenésekor szünni nem akaró lelkes óvációban részesítettek. Montag Imre székfoglalójában, köszönetét fejezi ki az iránta megnyilvánult bizalomért, és lelkes, kitartó munkára buzdítva a képviselőtestület tagjait, dec. 5-ára képviselőtestületi ülést hív össze, amikor is a képviselőtestület tagjai sorából fogják megválasztani a hitközség előljáróságát.

F. L.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucurestiben

KATZ orzh. kóser restaurant
Bucuresti, str. Carol 32. I. emelet.

Hétről-hétre

Páris. November 20-án a nemzetközi antiszemita elleni liga franciaországi alakulata gyűlést tart. Ezen beszámolnak majd az 1935 és 1936 évben folytatott tevékenységről és az 1937 évi munkaprogramot állítják össze. Pierre Cot légügyi miniszter elváltta az ünnepi banketten való elnöklést.

London. Az oxfordi egyetem meghívta Neuman professzort, a híres bécsi fülspecialistát, aki a királyi orvosa is, hogy tartson előadásokat az egyetemen. — A belügyminiszterium államtitkára, Geoffrey Lloyd kijelentette az angol alsóház ülésén, Vyvian Adams interpellációjára: a rendőrség által lelt különleges intézkedések eredményezték, hogy az antiszemita durva formái megszűntek az angol főváros East End negyedében. A rendőrség továbbra is a legerélyesebben és legszívósabban ellenáll a fasiszták terrorjának. — Hore Belisha közlekedésügyi miniszter feljeszogu tagja lett a kormánynak. Jelenleg ő az egyetlen zsidó tagja az angol kormánynak.

Kairó. Libanonban, Szíriában és az arab államok más határain igen élénk fegyverkereskedelem folyik. A keresztény kisebbségek féltnek, hogy a folyton növekvő pánizlám-mozgalom életüket és vagyonukat veszélyezteti és az a keserű sors vár rájuk, ami az örményekkel történt a világháború idején. Ez a hírforrás jelenti azt is, hogy Fauzi Bey, aki a palesztinai felkelők vezére volt, auton Bagdadba érkezett. A palesztinai hatóságok azért engedték ki a határon, mert a pillanatban nyugalom van az ország baa. Különben Fauzi bey-t az angol lapok, mint „az állam elsőszámu közellenségét” aposztrofálják.

Tel Aviv. Ez év első nyolc hónapjában 6176 zsidó vette fel a palesztinai állampolgárságot. Ezek közül sok lengyel, német és romániai illetőségű van. Tizenkét kommunista, akiket kiutasítottak az országból, Spanyolországba utaztak. A héber egyetem diákjai elhatározták, hogy kommunizmussal szimpatizáló diákokat, valamint olyanokat, akik a legutóbbi felkeléssel kapcsolatosan szimpatizáltak, nem tűri sorai között.

Jeruzsálem. November 11-én, a fegyverszünet évfordulójának ünnepelésénél az egykori zsidó légionáriusok a „Menora” klubban nagy estélyt rendeztek, amelyen résztvett Dill tábornok, a jelenleg Palesztinában állomásozó angol csapatok főparancsnoka. Megjelentek valamennyi ott állomásozó csapatok kiküldöttjei is, akiket nagy óvációnal fogadtak a „Tommyk”. Élénk óvációval fogadták a tábornokot és kísértét és együttesen régi katonadalokat énekeltek. Végül elénekeltek a „God save the King” és a „Hatikva” himnuszokat — November 11-ét, a fegyverszünet napját, sokkal nagyobb keretek között ünnepelték meg ez évben, mint régebben. A királyi bizottság tagjai is résztvettek az istentiszteleten. Ezután felkeresték a Scopushegyen levő katonai temetőt, hogy az elhunyt bajtársak emlékének hódoljanak. Valamennyi zsidó közület résztvett az ünnepségen, az arabok nem képviseltették magukat. — Rosenfeld sergentynek díszes emléket állítottak sírjánál. Tudvalevőleg Rosenteldet, Kassem sejk csapatai gyilkolták meg az elmúlt évben kfar ha-hugim nál az Émekben. Sokszáz zsidó kolonista jelent meg az ünnepségen, ahol kegyelettel áldoztak a zsidó hősi emlékének. — Angolbarát araboktól ötek meg a felkelők, akik az angolok szolgálatában állottak. Előbb fenyegető leveleket kaptak s amikor arra nem reagáltak, agyonlőtték őket. — Rokeach polgármester ellen bizalmatlan a telavivi tanács. A „baloldal” 8 szavazatot adott le az őt támogató héttel szemben. Rokeach kijelentette, hogy új választásnak veti alá magát, ha azzal biztosítani lehet a békét és a megértést a város vezetőségében.

Bern. Emil Ludwig „Gyilkosság Davosban” című munkájának terjesztését, a svájci szövetség tanács beütotta. A kormány intézkedését a nemzeti szociálista kormány nyomására tette meg. December 9-én kezdődik különben Churban, a Frankfurter per.

Varsó. Nissenbaum főrabbi választották meg Lengyelországban, a Mizrachí elnökének.

Athén. A Saloniki melletti Lember-ben, az ottani idegpszichológus vezetőjévé Dr. Salvator Sciaky nevezte ki a görög kormány.

London. 1937 elején rendkívül ülészsakra gyűlt össze a Népszövetség mandátumbizottsága, hogy Palesztina kérdésével foglalkozzék.

Berlin. A Gestapo megtiltotta Dr. Michael Traubnak, a Keren Hajjesod kampány németországi vezetőjének, hogy az erre a célra összehívott gyűlésen beszédet tartson.

Varsó. Wanda Waszylewska ismert lengyel író nő cikket közölt a „Robotnik” című lapban, amelyben felsorakoztatja azokat a gyilkosságokat, amelyet az utóbbi időben elkövettek. A nemzeti demokratáknak pedig ezt írja: „Ti vagytok a gyilkosok! Ti mérgeztétek meg Lengyelországot!” A varsói újságírói főiskolán is „gettopadba” akarták ültetni a zsidó diákokat, mire az előadó tanár beszüntette az előadást.

Páris. Tangerben a muzulmánok nagyobb számban tüntetést rendeztek, mivel egy népfronti újságban leközölt cikk miatt, sértve érezték magukat. A tüntetés éle főleg zsidók ellen irányult. Három rendőrtiszt megsebesült.

Vilna. Újabb zsidóellenes tüntetések zajlottak le a városban. A nemzeti demokrata hulligánok megtámadták a „Wilnaer Tog” című jiddis lap szerkesztőségét és elpusztították annak teljes berendezését. A nyomdában pedig megtámadták a nyomdászokat és átlegelni kezdték. Az egyetlen lefolyt véres incidensnél 20 zsidó diák megsebesült, közöttük kilenc súlyosan.

— A francia-libanoni szerződés. Páris. Hosszas előzetes tárgyalások után végre megkötötték a francia-libanoni szerződést Beyruthban. Francia részről de Martel szerzőt, libaninlak részéről a köztársaság pártjából alakult bizottság írta alá. A szerződést, az ujonnan megválasztandó libanoni parlament fogja ratifikálni. A választást december 1-én fogják megtartani. Az új szerződés bekapcsolódik a nemrég megkötött szíriai francia szerződésbe, amelyet nemrégiben kötöttek meg Párisban. A szerződés leszögezi a libanoni köztársaság teljes függetlenségét, és egy három éves átmeneti időszakot állapít meg, amely után a mandátum megszűnik. Franciaország ajánlani fogja, hogy Libanont vegyék fel a Népszövetségbe és ezenfelül szövetségi szerződés létezik Libanon és a francia republika között. A francia csapatok továbbra is ott maradnak, hogy a stratégiailag fontos pontokat francia katonaság őrizzék. De ezek a csapatok nem ovaikoznak be Libanon belügyeibe. Az önnálló hadsereg létesítését is elhatározták, francia protektorátus alatt. A szerződés biztosítja a kisebbségek jogait is. Beyruthban, nagy örömmel fogadták az új szerződés aláírását.

— A magyar ortodoxia felsőházi képviselőjének kérdése a magyarországi Központi Iroda bizottsági ülésén. Budapest. November 17-én rendezte évvégi közgyűlését tartotta az Ortodox Központi Bizottság. Az ülést Kahan Frankl Samu elnök vezette, míg az Iroda részéről résztvevett még Hartstein Lajos ügyvezető elnök-helyettes és dr. Reiner Imre jogtanácsos. A bizottság rabbi-tagjai közül jelen voltak: Strasser Salamon debreceni, Kohn Farkas csornai, Teitelbaum Nafthali nyirbátori és Syners Bernát győri főrabbi, a világi tagok közül Freudiger Ábrahám, Korein Dezső, Klein Márkus, Bernfeld Sámuel s. b. A napirenden levő ügyeket Kahan Frankl Samu elnök adta elő. Napirend előtt megrendülten emlékezett meg az elnök, apósának Frankl Adolfnak z. c. l. haláláról. Az elnök szavait a bizottság tagjai állva hallgatták végig. Napirendre térve, a Központi Bizottság úgy határozott, hogy tekintettel az ortodox felsőházi képviselői beidőltetésének aktualitására, az országos képviselői választást purim és pészach közötti időre halasztja el. A napirendet tárgyalják le ezután.

— A prágai Kelsen affér. Prága. Néhány nappal, ezelőtt gyalázkodó röpirat jelent meg Kelsen—Foltin és Schranil professzorok ellen, akiket halállal fenyegetnek meg. Újabb hírek szerint Zajicek miniszter is a „haláraitelték” között van. A miniszternek levelet is írtak, amelyben többek között azt is írják, hogy Lessing professzor (akit tudvalevőleg Marienbadban agyonlőtték) sorsára jut. Azt is közlik a miniszterrel, hogy „Die Ernennung des Saujuden Kelsen is eine frache Herausforderung.” A röpiratban különben hallatlanul sértelgik a cseh nemzetet és az országot, nemkülömben a jelenlegi kormányt is. Ahogy azt nemzetszocialisták szokták már a világ minden részében. Cseh körökben a röpirat mély felháborodást keltett.

— Meghalt R. Smüél David Krausz sárrétudvarii főrabbi. Mély megdöbbenést keltett vallásos körökben, hogy Krausz Sámuel sárrétudvarii főrabbi 44 éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt. Özvegye és hat árvája siratja. Régi rabbinikus családból származott. Apja volt a legendemihályi főrabbi, nagyapja a cengeri caddik volt. A temetés előtti megválasztották udójának fiát R. Solemet. Löwinger földesi, Briszsk biharnagybajomi főrabbi méltatták az elhunyt érdemeit. A Központi Iroda nevében Rosenberg püspökladányi főrabbi beszélt.

— Bálán ardeali metropolita Mercurea Ciucun. A gör. keleti metropolita be-szentelése alkalmából Mercurea Ciucun tartózkodott Bálán sibul metropolita. A prefektúrán recepció volt, ahol Krausz R. főrabbi vezette a zsidó tisztelgő küldöttséget a magas egyházi méltóság elé. A főrabbi ez alkalommal köszöntö meg az érseknek a fogadtatásánál teit, emelkedett szellemű, őszinte toleranciára valló kijelentéseit.

Zsidó humor

MIÉRT?

— Miért adakoznak az emberek szivesen, agok menházára és nyomorékok ott honára de ritkán tóratudósok részére?

— Mert joggal tartanak tőle, hogy egyszer ők is öregek, tehetetlenek lesznek, de attól már nem félnek, hogy tóratudósokká fognak válni.

TANÁCS.

A Jordán parján egy zsidó arra kéri az arab esónakost, hogy vigye át díjtalanul a másik partra, hálából tanácsot fog neki adni, hogyan menekülhet meg a jövőben anyagi károsodástól. Az arab kívánsai és átvizsi a zsidót a másik partra:

— No halljuk a jó tanácsot!

— Azt tanácsolom, hogy a jövőben senkit se vigyél át díjtalanul, ha nem akarsz fát szenvedni.

CHÁSZÁM SZOFER ADOMA.

A Chaszam Szajfer ült a tanítványai között, akik kíváncsisággal, melyik Talmud-traktátust fogják legközelebb tanulni.

— Bécót: A „Tojás” traktátusát, — feleli a mester.

— Hiszen ez nagyon könnyű! — esodótkoztak a tanítványok.

— Nem lesz semmi, feleli a Chaszam Szajfer, — a tojás lehet lágy, de lehet kemény is . . .

CSAK NYUGALOM.

Reb Janli felháborodva állt be a házasságközvetítőhöz:

— Micsoda dicsőnság! Maga egy prima parlit ajánlott nekem, erre a nő fél szemű, pupos és az egyik lába 10 centiméterrel rövidebb. Ilyen nővel éljem én le az életemet!

— Csak nyugalom, Reb Janli, — mondja a Sadchen — a nő nem lesz sokáig a maganyakán, mert súlyos, előrehaladott időbajja is van . . .

SENKI NEM KERESI

Rabbi Baruch unokája, a kis Jechiel játszott pajtásával. Jól elbújt és várta, hogy a lársa megkeresse. Mikor már sokáig várt, előjött rejtekéből, de a másik gyermeket sehol sem látta. Most rájött Jechiel, hogy a másik őt egyáltalában nem is kereste. Elsírta magát és sírva szaladt nagyapja szobájába és panaszkodott rossz játszótársára. Erre rabbi Baruch szemel könnyel teltek meg és így szólt: — Így beszél Isten is: Elrejtődöm, de senki sem akar megkeresni.

TALPRAESETT VÁLASZ.

Reb Méir valami peres ügyből kifolyólag megharagudott a rabbira és megfélekedve a köteles liztelérről, így szólt:

— Ne, azt mondhatom, ha Nam lennének, a legbutábbat rabbinak adnám.

— Ez szép magától, — szólt a rabbi szeliden — de látja, a kedves tatája nem így gondolkodott.

OFFENBACHRÓL, A HIRES ZSIDÓ ZENESZERZŐRŐL

Jtques Offenbach szellemes és csutolódd ember volt. Amikor Richard Wagner „Zsidók uralma a zeneművészetben” című könyve megjelent, ebből egy példányt elküldött Offenbachnak. Wagner ebben a könyvében nem a legbizelgöbben írta Mendelssohnról, Meyerbeer-ről, Halévyről, mire ezt írta Offenbach a „Lohengrin” szerzőjének:

Kedves Wagner! Jobban tenné ha komponálna.

Nemsokára rá Wagner elküldte Offenbachnak, a „Nürnbergi mesterdalnok” partitúrát, mire egy hét múlva a következő levelet kapta:

Kedves Wagner! Hosszas tündetés után, rájöttem arra, hogy mégis csak jobb volna, — ha könyvet írna . . .